

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ETNOLOGIJU I KULTURNU ANTROPOLOGIJU

**Biodruštvenost penisa – kulturnoantropološka analiza
prikaza penisa u medijima**
Diplomski rad

Mentor: dr. sc. Tanja Bukovčan, docentica

Student: Iva Štiglić

Zagreb, 2016.

SADRŽAJ

1. Uvod	2
2. Tijelo i penis u antropologiji	3
2.1. Biodruštvenost penisa.....	5
2.2. Komodifikacija muškog tijela u potrošačkom društvu	6
3. Prikaz penisa u medijima - analiza članaka na internetskim portalima.....	8
3.1. Ženski portali	10
3.1.1. Zadovoljna.hr	10
3.1.2. Cosmopolitan.hr	13
3.2. Portali dnevnih novina.....	18
3.2.1. Jutarnji.hr	18
3.2.2. 24sata.hr	23
3.3. Muški portali.....	28
3.3.1. eMuškarac.com.....	28
3.3.2. Menshealth.rs	31
4. Analiza rezultata	35
5. Zaključak.....	38
6. Popis literature.....	40

„Body parts are, and should remain, private parts, free of outside meddling, let alone state or governmental regulation.“

(Schepers-Huges, Wacquant 2002:3)

1. Uvod

Polazište ovog diplomskog rada je kulturnoantropološko tumačenje prikaza penisa u javnom diskursu, odnosno medijima. Prikazi penisa sveprisutni su: penis se javlja u šalama, književnosti i umjetnosti, psovkama, filmovima, uličnoj umjetnosti, medijima i znanosti (usp. Lehman 2007:111). U svakom od navedenih diskursa prikaz penisa unaprijed je određen: „poželjan veliki penis u pornografiji, patetično mali penis u vicevima, medicinski normativni penis mjeran u centimetrima i estetski penis visoke umjetnosti“ (Lehman 2007:111, prijevod autora). Cilj ovog rada je istražiti kakav je prikaz penisa u medijima, te na kojim se konstruktima temelji, biološkim i medicinskim, ekonomskim, kulturnim i društvenim, ili osobnim i *privatnim iskustvima tjelesne intimnosti* (Maddison 2009:41).

Mediji imaju veliki utjecaj na oblikovanje javnog mišljenja, ali i predstavljanje određenih normi, pa tako i onih vezanih uz tijelo. Važan su izvor informacija o brojnim javnim, ali i privatnim aspektima ljudskog života, pa tako i seksualnosti. Medijska izgradnja seksualnih normi (usp. du Plessis 2015:2) direktno je povezana uz tijelo, njegov izgled, konstrukciju društveno poželjnih i očekivanih ponašanja vezanih uz rod i spol, koja su često povezana s određenim *ideološkim stavovima* (du Plessis 2015:2). U ovom radu na primjeru internetskih medija, pokušat će se ustanoviti povezanost tih stavova, i javnog prikaza penisa, koji je kao dio tijela, privatan i intiman.

U teorijskom dijelu rada nastojat će se odrediti i objasniti pojmovi biodruštvenosti, biomedikalizacije i komodifikacije, te na koji način ih možemo primijeniti u analizi i razumijevanju odnosa, shvaćanja i značenja penisa, kao dijela tijela, u biološkom i kulturnom smislu, za pojedinca ali i čitavo društvo. Drugi dio rada prikazuje istraživanje provedeno na različitim web portalima. Odabrano je nekoliko portala sa različitim interesnim skupinama čitatelja, a cilj istraživanja bio je ustanoviti na koji način se piše o penisu, te postoje li određene razlike ili sličnosti u njegovim reprezentacijama, ovisno o tipu portala. Analizirani su odabrani tekstovi dobiveni pretraživanjem riječi penis kao ključnog pojma u tražilicama portala.

2. Tijelo i penis u antropologiji

Iako danas postoje brojne teorije tijela kao i studije tijela (usp. Biti 2011:8), dugo vremena tijelo gotovo da i nije postojalo izvan okvira medicinskih znanosti. U zadnjih nekoliko desetljeća tijelo postaje tema brojnih rasprava i radova u humanističkim i društvenim znanostima, odnosno dolazi do zaokreta prema tijelu, a interes za tijelom raste kako u znanosti, tako i u popularnoj kulturi (usp. Biti 2011:10, prema Frank 1990:131). O tijelu u antropologiji pisalo se i prije, ali je u središtu uglavnom bilo *egzotično tijelo drugih*, najčešće koloniziranih naroda i *plemenitih divljaka*. Tijelom se ozbiljnije u antropologiji prva pozabavila Mary Douglas, slijedeći Maussa i Turnera (usp. Bukovčan 2011:19). U 2. polovici 20. stoljeća sve više se raspravlja i piše o shvaćanju tijela na Zapadu.

O muškom tijelu u antropologiji, kao ni u ostalim društveno-humanističkim znanostima nije se puno pisalo. U usporedbi s kritičkim promatranjem ženskog tijela kroz povijest, u kontekstu medicine i religije, pa sve do danas u okviru rodnih studija i feminizma, muško tijelo kao zasebna tema vrlo je slabo proučavano (usp. Stephens 2007:85). Ženska tijela još uvijek dominiraju u popularnoj kulturi i znanstvenim raspravama, a često su izložena brojnim političkim i ekonomskim previranjima. Žene i njihova tijela prezentiraju se kao *ranjivija*, a time i podložna brojnim eksploracijama. Prostitucija je samo jedan od primjera koji obuhvaća i žene i muškarce, ali se o muškoj prostituciji puno manje piše u javnom i znanstvenom diskursu (usp. Sharp 2000:294, prema Ebron 1997). Slično je i sa plastičnim operacijama, rekonstrukcijama ženskog tijela kako bi bilo *ženstvenije* (usp. Shilling 2003:5) i privlačnije muškarcima, primjerice u obliku korekcije grudi. Raspravljanje o estetskim operacijama vrlo je prisutno u popularnoj kulturi i medijima, osobito ako se radi o poznatim osobama. Operacije povećanja penisa, barem do sada nisu bile toliko zastupljene iako su i one „dostupne onima koji su volji platiti za potpuno maskulino tijelo“ (Shilling 2003:5-6, prema Grant 1992). O konstruktu *idealnog ženskog tijela kao normalnog* (usp. Biti 2012:47), i njegovoj štetnosti, mnogo se raspravljalо u javnosti, ali i znanstvenim krugovima. Iz perspektive kulturnih i rodnih studija, rađene su brojne analize ženskih i tinejdžerskih časopisa, ali što je sa *lifestyle* i sportskim časopisima namijenjenim muškoj publici, gdje se također *konstruira idealno muško tijelo*? Koji je njegov položaj kao nove mete potrošačkog društva, kozmetičke i farmaceutske industrije, koja su obilježja *idealnog muškog tijela* i muškosti?

U okviru društvenih znanosti, pa tako i antropologije, penis kao posebna tema zastupljen je u malom broju radova unatoč „njegovom kulturnom značenju kao ključnom simbolu muževnosti i muške tjelesnosti“ (Flowers et.al. 2013:122). Iznimku čine noviji radovi s početka ovog stoljeća, primjerice knjiga Davida M. Friedmana *A Mind of Its Own: A Cultural History of the Penis*, koja je prevedena i na hrvatski, te knjiga Susan Bordo *The Male Body: A New Look at Men in Public and in Private*. U medicini, kao i psihoanalitičkoj literaturi postoji znatno veći broj radova (usp. Flowers et.al. 2013:121). *Promjene u dosadašnjoj nepovredivosti penisa*, pa tako i muškog tijela, te kriza maskuliniteta u suvremenom društvu (usp. Flowers et.al. 2013:121-122), u velikoj mjeri utječe na povećani interes stručnjaka iz raznih područja, uključujući novije radove koji se bave raznim temama i konceptima povezanim uz penis, kao što su: reprezentacija penisa u pornografiji, odnos penisa i falusa, biopolitika i biomedikalizacija penisa.

2.1. Biodruštvenost penisa

Pojam biodruštvenosti (eng. bisociality) na tragu Foucaultovih kategorija biomoci i biopolitike, te novih trendova u genetici i imunologiji (usp. Sharp 2000:309), 90-ih godina 20. stoljeća skovao je američki antropolog, Paul Rainbow. Tim pojmom označio je proces u kojem identiteti pojedinaca, ali i zajednica u zapadnom društvu, postaju ovisni o znanstvenim konstruktima (usp. Sharp 2000:309). Zanimale su ga *zajednice ljudi i kriteriji oko kojih se formiraju* (usp. Hacking 2006:81), te na koji način poznavanje genetike može utjecati na stvaranje individualnih i kolektivnih identiteta. Ljudi su *biodruštvena bića*, a prema tome skupine ljudi mogu imati zajednička biološka i društvena obilježja, koja se međusobno *osnažuju* (usp. Hacking 2006:81). Postoji više kategorija identiteta, pa tako možemo govoriti i o biodruštvenom identitetu, čija obilježja mogu biti odmah vidljiva, poput dobi, spola, etničke pripadnosti, zatim načina izražavanja, obrazovanja, radnog mesta, društvenog statusa, načina života, obiteljskih veza i običaja (usp. Hacking 2006:84-95). Postoje pojedinci, odnosno grupe ljudi, pa čak i supkulture, nezadovoljne svojim dijelovima tijela (usp. Hacking 2006:94).

Koncept biodruštvenosti obuhvaća međuprostor prirodnih i društvenih znanosti, a od kada je pojam predstavljen, brojni znanstvenici bavili su se *ispitivanjem utjecaja genetičkih istraživanja na promjene* u načinima razmišljanja ljudi i shvaćanju života, prirode i kulture. Pojam je naišao i na široku primjenu izvan područja genetike, uključujući i druge znanosti, kulturu i javno zdravstvo.¹

Biodruštvenost penisa usko je povezana i sa biomedikalizacijom njegovih funkcija. Penis je tradicionalno predmet medicine, a naglašenu prednost ima njegova funkcija u odnosu na osobno značenje (usp. Flowers et.al. 2013:122). U kontekstu biomedikalizacije fokus je uglavnom bio na njegovoj funkciji, pa tako i *farmaceutskim inovacijama* koje utječu na njegovo djelovanje, od kojih je najpoznatija Viagra (usp. Flowers et.al. 2013:121). U novije vrijeme sve više pažnje posvećuje se i estetskom aspektu penisa, gdje njegov izgled postaje jednako važan kao i njegova funkcija (usp. Flowers et.al. 2013:121), o čemu će više riječi biti u nastavku rada.

¹ <http://centreformedicalhumanities.org/beyond-biosocialities-in-medical-anthropology-cfp-symposium-amsterdam-17-19-january-2013/> (zadnji pristup 28.03.2016.)

2.2. Komodifikacija muškog tijela u potrošačkom društvu

Proces kojim se dodaje određena (ekonomska) vrijednost nečemu što je prije nije imalo, kao što su primjerice kulturna obilježja, identitet, jezik i tijelo, naziva se komodifikacija.² Ovaj proces dobro se uklapa u *kult tijela* i ideju *tijela kao projekta*, na kojem neprestano treba raditi da bi bilo zdravo, fit i poželjno, a njegov vlasnik uspješan i zadovoljan pojedinac. U zapadnoj kulturi društveno prihvatljive i očekivane karakteristike, *politički korektnog tijela*, su discipliniranost, individualnost, čvrstoća i mladost (usp. Bukovčan 2011:21, prema Pollitt 1982). Radom na tijelu, svaki pojedinac nastoji se što više približiti nerealnoj i idealnoj slici tijela koju distribuiraju i perpetuiraju mediji (usp. Zeman i Zeman 2012:68). U potrošačkom društvu tijelo je neiscrpan izvor zarade, a rad na tijelu zahtijeva ulaganje vremena i novaca. Kupnjom određenih proizvoda, plaćanjem članarine u teretanama i sportskim centrima, odlaskom na različite tretmane (uključujući i estetske zahvate) i slično, pojedinac izgrađuje svoj identitet. Potrošnja sama po sebi, ali i usmjerenja na tijelo, može postati sredstvo *samoizražavanja i predstavljanja drugima* (usp. Zeman i Zeman 2012:68). Kroz ovaj diplomski rad nastoji se istražiti da li je i na koji način muško tijelo, odnosno penis kao njegov dio, također obuhvaćen komodifikacijom i kako se kroz pisanje o penisu, u novinskim člancima, konstruira njegova vrijednost i značenje.

Procesu komodifikacije mogu biti izloženi samo dijelovi tijela, kao i cijela tijela, neovisno o dobi, spolu, društvenom ili ekonomskom statusu. Ljudsko tijelo ili neki njegov dio vrlo lako može postati objekt, kroz brojne biomedicinske, ali i društveno-kulturne prakse. Vrlo često objektifikacija naznačuje mogućnost komodifikacije „pretvarajući osobe i njihova tijela iz kategorije čovjeka u objekte ekonomske želje“ (Sharp 2000:292, prijevod autora). Objektifikaciji, komentiranju, pa čak i posramljivanju izložena su tijela javnih i estradnih osoba, kao i anonimnih pojedinaca. Prikazi žena i njihovih tijela u medijima, najbolji su primjer seksualizacije i predstavljanja tijela kao objekta. Žene su oduvijek svoja tijela i ponašanje, mijenjale i prilagođavale u skladu s dominantnim normama i društvenim očekivanjima (usp. Maskalan 2012:84). U zadnjih nekoliko desetljeća, zbog brojnih ekonomskih i društvenih promjena, slično se događa i sa muškim tijelom. U razdoblju između 80-ih i 90-ih godina, dolazi do značajnih promjena u medijskom prikazu muškog tijela, a muškarci postaju „zahvalna komercijalna meta, pa je od tih vremena u tijeku i

² <http://struna.ihjj.hr/naziv/komodifikacija/25312/#naziv> (zadnji pristup 12.03.2016.)

konstantna rekonstrukcija muževnosti kroz potrošnju“ (Zeman i Zeman 2012:65, prema: Beynon, 2002: 104). Na taj način i muško tijelo, postaje *seksualizirano i vizualizirano za profit* (Zeman i Zeman 2012:65, prema Beynon, 2002: 149), kao što je dotada bilo samo žensko tijelo.

Komodifikacija tijela nije pojava karakteristična samo za suvremeno potrošačko društvo, pa tako ni proučavanje tijela kao robe nije novost u antropologiji, „obzirom da je tijelo u cijelosti ili fragmentiranim obliku odavno predmet ekonomske, društvene i simboličke primjene u brojnim društvima“ (Sharp, 2000:292, prijevod autora). *Komodifikacijom tijela i njegovih dijelova*, u istoimenom članku, bavi se medicinska antropologinja Lesley A. Sharp.³ U radu se propituje i teorijski objašnjava antropološko shvaćanje komodificiranog i fragmentiranog tijela. Autorica se bavi značenjem tijela u okviru antropološke discipline, integritetom i granicama tijela, ali i određivanjem i razdvajanjem dijelova tijela kao i njihovom eksploracijom. Komodifikacija tijela, kao i njegovih dijelova u antropološkom smislu može imati višestruko značenje i primjenu. Sharp ističe kako za bolje razumijevanje tijela, u obzir treba uzeti kulturne, ekonomske, društvene i političke okvire (usp. Sharp 2000:287) te da autoriteti, temeljeni na određenom znanju i moći pomoću općeprihvaćenih znanstvenih spoznaja „mogu izložiti različite konstrukcije tijela, mogućnost njegove fragmentacije, i u konačnici, njegove komodifikacije“ (Sharp 2000:288, prijevod autora). Osim toga navodi da tijelo može biti „fragmentirano i metaforički i doslovno kroz jezik, vizualne prikaze ili kroz stvarne kirurške rekonstrukcije, odstranjivanje ili zamjenu određenih dijelova“ (Sharp 2000:288). U ostatku radu biti će prikazano na koji način to vrijedi za penis, te postoje li i kakvi su vizualni prikazi penisa u medijima, spominju li se operacijski zahvati i kakav je jezični diskurs.

³ <https://www.radcliffe.harvard.edu/people/lesley-a-sharp> (zadnji pristup 10.03.2016.)

3. Prikaz penisa u medijima - analiza članaka na internetskim portalima

U današnje vrijeme do informacija je najlakše i najbrže doći putem interneta, a elektronički mediji u koje spadaju i web portali, sveprisutni su i vrlo popularni. Neke od karakteristika većine internetskih medija su povezanost, multimedijalnost, interaktivnost i arhiviranost (usp. Benković i Balabanić 2010:45). O tome koliko je važno biti prisutan na mreži, govori i činjenica da razne medijske kuće, uključujući televiziju, novine i časopise uz svoja regularna izdanja imaju i svoje mrežne stranice na kojima objavljaju sadržaje u elektroničkom obliku. Istraživački dio ovog rada bavi se analizom prikaza penisa u medijima. Zbog zadanog opsega rada i jednostavnijeg pristupa, istraživanje je ograničeno na internetske medije, odnosno web portale. Osim toga, većina portala interaktivna je i povezana sa društvenim mrežama, tako da je moguće komentiranje i dijeljenje sadržaja portala. Kroz komentare čitatelja moguće je vidjeti mišljenje o pročitanom tekstu i temi.

Postoji mnoštvo portala obzirom na teme i sadržaje koje nude, publiku kojoj su namijenjeni, uredništvo ili vlasnike portala, i slično. U ovom radu za analizu odabrani su portali posebno namijenjeni ženama, portali dnevnih novina (publika prema spolu nije unaprijed definirana), te portali namijenjeni muškom čitateljstvu. Cilj istraživanja različitih portala je prikazati i utvrditi postoje li razlike u načinima prikazivanja penisa ovisno o tipu portala, odnosno kome su namijenjeni, ženskim i/ili muškim čitateljima. Od ženskih portala pregledani su i obrađeni tekstovi online izdanja časopisa *Cosmopolitan*, te portal *Zadovoljna.hr*, a od portala dnevnih novina pregledani su članci na portalima *Jutarnji.hr* i *24sata*. Za analizu tekstova namijenjenih muškoj publici odabrani su portali *eMuškarac.com* i *menshealth.rs*.⁴

Kao što je već spomenuto u uvodu, jedan od ciljeva ovog rada je kroz analizu prikaza penisa u medijima, odnosno tekstova na portalima, istražiti u kojem kontekstu se najviše piše o penisu, odnosno koje teme prevladavaju. Također, namjera ovog istraživanja je prikazati na koji način se konstruira i problematizira odnos (muškaraca) prema penisu, te koliki simbolički značaj se pridaje penisu i njegovim fizičkim karakteristikama. Ovaj dio rada temelji se na analizi rezultata dobivenih pretraživanjem riječi penis kao ključnog pojma u tražilicama portala. Obzirom da rezultati uključuju sve tekstove u kojima se pojavljuje riječ penis, birani

⁴ Hrvatska mrežna stranica trenutno je u izradi (http://www.menshealth.hr/under_construction.html).

su uglavnom oni članci čiji naslovi i teme su vezane uz izgled, oblik ili veličinu penisa, te oni članci koji naslovom ili tekstrom ukazuju na korelaciju muškosti i penisa. Predstavljeni su izrazi koji se koriste za penis, ilustracije uz članke, u koju rubriku spadaju i koliko su praćeni na društvenim mrežama kroz broj „lajkova“. Ovisno o svakom portalu i broju članaka koji govore o penisu, namjera je prikazati postoje li neke određene teme ili kontekst u kojem se piše o penisu, te izdvojiti nekoliko članaka i detaljno ih analizirati.

3.1. Ženski portali

3.1.1. Zadovoljna.hr

Zadovoljna.hr jedan je od portala u vlasništvu medijske grupe *Nova TV d.d.* U vlasništvu *Nove TV* nalaze se i portali kao što su *Gol.hr*, koji donosi informativne sadržaje vezane uz sport, *Dnevnik.hr* koji prenosi inozemne i domaće vijesti, te nekoliko drugih od kojih je jedino portal *Zadovoljna.hr* definiran kao ženski portal. Sadržaj na portalu može se pregledavati prema tematskim kategorijama, a to su redom: *moda i ljepota, zdravlje i prehrana, posao i obitelj, ljubav i seks, dom i uređenje, zvijezde i zabava.*

Pretraživanje sadržaja portala moguće je prema ključnoj riječi ili pojmu. Tražilica je za pojam penis navela 57 rezultata, odnosno 18 članaka. Analizirano je 8 članaka, a odabrani su svi članci iz čijih naslova je vidljivo da je tema članka u potpunosti ili djelomično vezana uz penis. Autori članaka nisu potpisani imenom i prezimenom, već je kao autor većine članaka na portalu navedena *Zadovoljna*. Analizirani članci objavljeni su u 2014. i 2015. godini i svi spadaju u tematsku kategoriju *ljubav&sex*. Svi tekstovi popraćeni su dodatnim sadržajem, najčešće fotografijom. Komentiranje članaka na portalu nije moguće, ali je omogućeno dijeljenje putem društvenih mreža, te je vidljiv broj „lajkova“, odnosno kojem broju korisnika društvene mreže *Facebook* se određeni članak sviđa.

Naslovi analiziranih članaka, poredanih prema broju „lajkova“, odnosno sviđanja.

1. *Žene pokazale kako izgleda „muškost“ savršene veličine*⁵ (94)
2. *Nije veličina: Što je ženama zapravo najvažnije kod muškog „ponosa“?*⁶ (36)
3. *Mali, ali pali: Poze u seksu za „Napoleone“*⁷ (25)
4. *3 poze u kojima će svaki „veseljko“ izgledati veći*⁸ (23)
5. *Veličina (ni)je važna: I „sastojak“ koji jamči savršen seks*⁹ (20)

⁵ <http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/zene-pokazale-kako-izgleda-muskost-savrse-ne-velicina---380853.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

⁶ <http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/nije-velicina-sto-je-zenama-zapravo-najvaznije-kod-muskog-ponosa---394265.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

⁷ <http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/mali-ali-pali-poze-u-seksu-za-Napoleone---358963.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

⁸ <http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/3-hit-poze-u-kojima-ce-se-svaki-veseljko-doimati-vecim---367899.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

⁹ <http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/1-sastojak-koji-garantira-savrzen-seks---390749.html> (zadnji pristup

6. *Pogledajte gdje žive najjobdareniji muškarci*¹⁰ (11)
7. *Što bi (za ženu) trebala biti normalna veličina muškog „ponosa“?*¹¹ (11)
8. *4 načina kako da „veseljko“ dobije na centimetrima*¹² (0)

Iz navedenih naslova vidljivo je da se ni u jednom ne spominje riječ penis, nego se koriste eufemizmi kao što su: *veseljko, muškost, ponos, mali*. Uz navedene izraze, u tekstovima se osim riječi penis, javljaju i sljedeći izrazi: *spolovilo, muško spolovilo, spolni organ, sporni dijelovi tijela*. Veličina penisa središnja je preokupacija analiziranih tekstova, a pitanje veličine navodi se kao *vječno pitanje i najveće muško pitanje*.

Kao što se može zaključiti iz samih naslova, neki od tekstova bave se veličinom penisa iz perspektive žena, ali se u nekim tekstovima piše i o odnosu muškaraca prema njihovom spolovilu. U tekstovima se pokušava definirati *savršen, idealan* penis, raspravlja se o tome koja karakteristika penisa je najvažnija, veličina, oblik, obujam ili sveukupni izgled, te se pokušava odrediti *prosječna, normalna duljina penisa*. Teme se preklapaju, a u većini članaka raspravlja se o povezanosti (najčešće veličine) penisa i seksualnog zadovoljstva, te se savjetuje koje poze u seksu prakticirati obzirom na veličinu muškog spolovila. U dva članka razlikuje se veličina penisa u erekтивnom i opuštenom stanju, dok u ostalim člancima koji iznose brojčane podatke o penisu to nije definirano. Prisutna je i klasifikacija (veličine) penisa prema karti svijeta, odnosno nacionalnostima a prikazana je u tekstu *Pogledajte gdje žive najjobdareniji muškarci*. U tekstu *4 načina kako da „veseljko“ dobije na centimetrima* spominju se *penilni ekstenderi*, ali članak ne govori o tome, kao ni o estetskim zahvatima povećanja penisa, već o „brzim rješenjima uključujući ona koja trenutnim centimetrima poboljšavaju učinkovitost“.¹³

Kao izvori informacija u tekstovima navedeni su, najčešće neimenovani stručnjaci i istraživanja provedena na određenom uzorku muškaraca, žena ili parova, s time da postavke

10.02.2016.)

¹⁰ http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/seks_i_veze/pogledajte-gdje-zive-najjobdareniji-muskarci.html (zadnji pristup 10.02.2016.)

¹¹ <http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/sto-je-to-normalna-duljina-muskog-ponosa---376405.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

¹² <http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/ljubav-sex/4-nacina-kako-da-veseljko-vaseg-partnera-dobije-na-centimetrima---324655.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

¹³ <http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/ljubav-sex/4-nacina-kako-da-veseljko-vaseg-partnera-dobije-na-centimetrima---324655.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

istraživanja nisu detaljno obrazložene čitateljima. Od 8 analiziranih članka, 7 članaka izravno se poziva na istraživanja i mišljenja stručnjaka ili stavova ispitanika, žena i/ili muškaraca. Nijedan članak ne donosi osobno iskustvo ili priču, a izražena mišljenja i stavovi općeniti su.

Iako su mišljenja i stavovi u tekstovima generalizirani, te nijedan tekst ne prikazuje isključivo žensku ili mušku perspektivu o značaju (veličine) penisa, u nekim tekstovima vidljivo je na koji način se piše i interpretira odnos muškaraca prema svojem spolnom organu (njegovoj veličini i izgledu), te značaju koji mu pridaju.

„I dok žene imaju razne teorije o odnosu između veličine, tehnike i užitka, muškarci veličinu često povezuju s muževnošću i uvjereni su kako je samo ona bitna.“¹⁴

„Kada je u pitanju muško samopouzdanje u spavaćoj sobi jedan od najvećih faktora koji na njega utječe je veličina i izgled njihovog „veseljka“. Imati „maloga“ najveća je noćna mora muškaraca koja zna itekako urušiti samopouzdanje.“¹⁵

„Mnogi muškarci zabrinuti su zbog veličine penisa, no nije veličina bitna, već ono što njime činite, tvrde stručnjaci koji se bave istraživanjem seksualnosti.“¹⁶

Navedeni citati upućuju da fizičke karakteristike kao što su izgled, a osobito veličina penisa, utječu na samopouzdanje muškaraca, mogu izazvati zabrinutost i nesigurnost, te da to može utjecati i na poimanje vlastitog (muškog) identiteta koji povezuju upravo s penisom i njegovim karakteristikama, neovisno o mišljenju žena i stručnjaka.

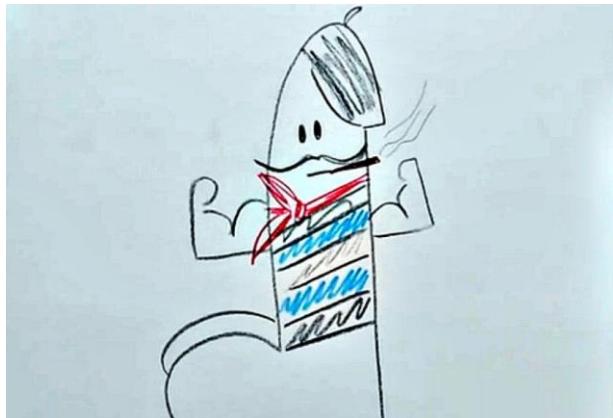
Svi spomenuti članci popraćeni su vizualnim prilogom. Tekstovi 6 članaka popraćeni su fotografijama od kojih se na 2 fotografije nalaze muškarac i žena, dok je na ostale 4 fotografije prikazan samo muškarac. Na fotografijama na kojima je prikazan muškarac, samo na jednoj slici vidi se i njegovo lice, a na svim fotografijama prikazan je samo srednji dio tijela (izraženi trbušni mišići, a ispod pojasa muškarac je odjeven). U jednom od preostala 2

¹⁴ http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/seks_i_veze/pogledajte-gdje-zive-najjobdareniji-muskarci.html (zadnji pristup 10.02.2016.)

¹⁵ <http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/3-hit-poze-u-kojima-ce-se-svaki-veseljko-doimati-vecim---367899.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

¹⁶ <http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/3-hit-poze-u-kojima-ce-se-svaki-veseljko-doimati-vecim---367899.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

članka kao vizualni prilog stavljen je karta svijeta, a uz drugi članak crtež penisa (slika 1). Nacrtani penis je antropomorfiziran, a šaljivi prikaz penisa ima mišićave ruke, brkove i cigaretu. Zanimljivo je to što mišićavost i brkovi, također mogu biti simboli muškosti.

Slika 1: Crtež savršenog penisa

(Preuzeto sa: <http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/zene-pokazale-kako-izgleda-muskost-savrsene-velicine---380853.html> objavljeno: 15.4.2015)

3.1.2. Cosmopolitan.hr

Cosmopolitan ili skraćeno *Cosmo*, jedan je od najpoznatijih ženskih časopisa u svijetu. Osim u tiskanom obliku koji izlazi jednom mjesečno, časopis je dostupan i u online izdanju.¹⁷ U Hrvatskoj časopis objavljuje i uređuje medijska tvrtka *Adria Media Zagreb* koja je dio *Adria Media Grupe* koja djeluje na području Zapadnog Balkana. Uz *Cosmopolitan*, u njenom sastavu nalaze se i drugi svjetski poznati časopisi kao što su *Elle*, *Men's Health*, *Story*, *Lisa*, *National Geographic*, te mnogi drugi.¹⁸

Za potrebe ovog rada analizirano je online izdanje časopisa *Cosmopolitan*. Časopis se bavi raznim temama, poput mode i ljepote, tjelovježbom i prehranom, slavnima, a važan dio čine i teme vezane uz ljubavne odnose, seks i veze. Na početnoj stranici portala nalaze se najnoviji tekstovi, a pregledavanje sadržaja na portalu moguće je prema spomenutim

¹⁷ <http://www.adriamedia.hr/izdanja/cosmopolitan/> (zadnji pristup 15.02.2016.)

¹⁸ <http://www.adriamedia.hr/o-nama/> (zadnji pristup 15.02.2016.)

tematskim kategorijama. Također dostupna je i opcija pretraživanja sadržaja prema određenom izrazu ili ključnoj riječi.

Pretraživanjem ključne riječi penis navedeno je 1.620 rezultata, odnosno oko 100 tekstova, a uključeni su oni članci u kojima se riječ penis javlja u naslovu i/ili tekstu članka. Rezultati se nalaze na ukupno 10 stranica, a na svakoj je 10 poveznica koje direktno vode na tekst ili tematsku skupinu tekstova vezanih uz penis (*veliki penis, mali penis, slomljeni penis*).¹⁹ Rezultati pretraživanja obuhvaćaju tekstove objavljene od 2011. do 2016. godine.

Ugrubo, većinu tekstova dobivenih pretraživanjem, moglo bi se svrstati u nekoliko kategorija ovisno o tome na što se fokusiraju kada govore o penisu:

- karakteristike penisa: *Je li im premalen? I što žene doista želete od muškaraca*²⁰
- poze u seksu ovisno o tipu penisa: *Recite nam kakav ima penis, a mi ćemo vama koju seks pozu trebate prakticirati*²¹
- ozljede penisa (zadobivene tijekom seksa): *Upoomoooć! Slomljen penis!*²²
- erekcija: *4 razloga zašto se muškarci bude s erekcijom*²³
- masturbacija: *A sad ozbiljno: Koliko muškarci stvarno masturbiraju?*²⁴
- depilacija intimnih dijelova: *Zašto sam odlučio biti skroz gladak?*²⁵
- penisi poznatih osoba: *Oko čijih se penisa diže prašina?*²⁶
- ostalo: *GPS za penis*²⁷

Drugi dijelovi muškog tijela koji se spominju u naslovima članaka su: kažiprst *Što o njegovom penisu možete saznati iz njegovog kažiprsta*,²⁸ te od intimnih dijelova testisi *Što su to plavi testisi?*²⁹ i prepucij *Što možda niste znali o njegovoj kožici.*³⁰

¹⁹ <http://www.cosmopolitan.hr/search?q=penis> (zadnji pristup 15.02.2016.)

²⁰ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/duzina-penisa-sto-zele-doista-zene-od-muskaraca> (zadnji pristup 15.02.2016.)

²¹ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/recite-nam-kakav-ima-penis-a-mi-ćemo-vama-koju-seks-pozu-trebate-prakticirati> (zadnji pristup 15.02.2016.)

²² <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/upoomoooc-slomljen-penis> (zadnji pristup 15.02.2016.)

²³ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/muska-posla/4-razloga-zasto-se-muskarci-bude-s-erekcijom> (zadnji pristup 15.02.2016.)

²⁴ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/muska-posla/a-sad-ozbiljno-koliko-muskarci-stvarno-masturbiraju> (zadnji pristup 15.02.2016.)

²⁵ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/ja-samo-bolja/zasto-sam-odluicio-bit-skorog-gladak> (zadnji pristup 15.02.2016.)

²⁶ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/muska-posla/oko-cijih-se-penisa-dize-prasina> (zadnji pristup 15.02.2016.)

²⁷ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/gps-za-penis> (zadnji pristup 15.02.2016.)

²⁸ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/100-musko/sto-o-njegovom-penisu-mozete-saznati-iz-njegovog-kaziprsta>

Neki tekstovi mogu se svrstati u dvije ili više kategorija, dok je neke tekstove teško klasificirati prema temi. I bez detaljne analize tekstova članka, jasno je vidljivo da su veličina, oblik i izgled penisa najzastupljeniji i kao tema i kao usputni podatak u velikom broju tekstova.

Autori članaka nisu pojedinačno navedeni, već je na kraju, gotovo svih tekstova na portalu, naveden *Cosmopolitan.hr*. Većina članaka u kojima se piše o penisu prenosi rezultate istraživanja ili iznosi općenite stavove i mišljenja. Mali broj članaka prenosi i osobna iskustva, te govore o penisu iz muške perspektive. Putem društvene mreže *Facebook*, moguće je komentiranje i „lajkanje“ tekstova, ali velik broj pregledanih tekstova uopće nema komentara ili ih je jako malo.

Obzirom na raznovrsnost članaka koji se bave penisom, te govore li o penisu iz muške ili ženske perspektive, kakav je odnos muškaraca, a kakav žena prema penisu i koji se izrazi koriste, odabранo je nekoliko članaka koji iz različitih aspekata govore o penisu. Članci su poredani po broju „lajkova“, uz to je naveden broj komentara i rubrika u kojoj se članak nalazi.

1. *Koliki je preveliki?*³¹ (Muška posla, 65/19)
2. *Provjerite kakav vam penis odgovara*³² (Ljubav i seks, 43/0)
3. *Otkrijte osobnost „njegovog najboljeg prijatelja“*³³ (Ja, samo bolja, 31/0)
4. *Je li im premalen? I što žene doista žele od muškaraca*³⁴ (Ljubav i seks, 35/0)
5. *Oko čijih se penisa diže prašina?*³⁵ (Muška posla, 25/2)
6. *Recite nam kakav ima penis, a mi ćemo vama koju seks pozu trebate prakticirati*³⁶ (Ljubav i seks, 16/0)
7. *GPS za penis*³⁷ (Ljubav i seks, 10/0)

(zadnji pristup 15.02.2016.)

²⁹ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/muska-posla/sto-mozda-niste-znali-o-njegovoj-kozici> (zadnji pristup 15.02.2016.)

³⁰ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/sto-su-to-plavi-testisi> (zadnji pristup 15.02.2016.)

³¹ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/100-musko/koliki-je-preveliki> (zadnji pristup 15.02.2016.)

³² <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/kakav-penis-vam-odgovara> (zadnji pristup 15.02.2016.)

³³ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/medu-nama/otkrijte-njegovu-penis-osobnost> (zadnji pristup 15.02.2016.)

³⁴ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/duzina-penisa-sto-zele-doista-zene-od-muskaraca> (zadnji pristup 15.02.2016.)

³⁵ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/muska-posla/oko-cijih-se-penisa-dize-prasina> (zadnji pristup 14.02.2016.)

³⁶ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/recite-nam-kakav-ima-penis-a-mi-ćemo-vama-koju-seks-pozu-trebate-prakticirati> (zadnji pristup 14.02.2016.)

8. Sve o njegovoj muškosti³⁸ (Ljubav i seks, 5/2)

Izrazi koji se u spomenutim naslovima javljaju umjesto riječi penis su *muškost* i *njegov najbolji prijatelj*. U nekoliko tekstova koriste se još i izrazi *alat*, odnosno *alatka*, *ponos*, *tamo dolje*, *ud*, *mrcina*, *visuljak* i *najbolji komad*.

Primjeri za neke od navedenih izraza:

-alat: „Uostalom, što će mu dobar alat, ako ga ne zna koristiti?“³⁹

-alatka: „Dakle, cure, shvatile ste! Iako mi našim alatkama volimo tepati, neki od nas ih čak nazivaju pravim imenom“⁴⁰

„Vaš bivši je možda imao „alatku“ savršenu za doggy style, ali nisu svi dečki, pardon, „alatke“ iste.“⁴¹

- ponos: „...scenama iz navedenog filma potaknuo je brojne rasprave, a njegov je ponos komentirala i Charlize Theron koja je njegov penis nazvala pravim otkrićem!“⁴²

Iz navedenih primjera, kroz riječi koje se koriste za penis možemo vidjeti da i muškarci i žene penis doživljavaju penis kao alat, sredstvo, odnosno objekt i to najčešće u smislu postizanja seksualnog zadovoljstva. U tekstovima se iznosi njihov stav prema penisu i značaj koji pridaju veličini:

„Da bitna? To je svakom dečku jedna od glavnih preokupacija od dana kada završi prvi razred osnovne i nauči baratati ravnalom.“ ... „i zašto je veliki ud ipak neka vrsta statusnog simbola čiji se vlasnik voli ponašati kao vozač nove BMW-ove sedmice...“⁴³

„Naš si najbolji prijatelj. Bio je tu za nas u dobrom i u lošim trenucima i znamo ga cijeli svoj život. Najvažnije – posebno smo se zbližili u pubertetu i postali toliko bliski da bi radije izgubili bilo koji drugi dio tijela.“

³⁷ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/gps-za-penis> (zadnji pristup 14.02.2016.)

³⁸ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/sve-o-njegovoj-muskosti?exc=net.hr> (zadnji pristup 15.02.2016.)

³⁹ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/chill-out/zene-su-odlucile-ovako-izgleda-idealan-penis> (zadnji pristup 14.02.2016.)

⁴⁰ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/gps-za-penis> (zadnji pristup 14.02.2016.)

⁴¹ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/recite-nam-kakav-ima-penis-a-mi-cemo-vama-koju-seks-pozu-trebate-prakticati> (zadnji pristup 14.02.2016.)

⁴² <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/muska-posla/oko-cijih-se-penisa-dize-prasina> (zadnji pristup 14.02.2016.)

⁴³ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/gps-za-penis> (zadnji pristup 14.02.2016.)

„Mnoge frajere brine je li njihov „najbolji komad“ adekvatne veličine. Često imaju kompleks manje veličine jer pornografski filmovi u pravilu pokazuju natprosječno obdarene pastuhe.“⁴⁴

Prema ovim navodima, muškarcima je veličina njihovog spolnog organa bitna, a određeni penis može biti povezan i sa statusom u društvu što najbolje potvrđuje članak u kojem izvjestan Nikola, *bogato obdareni dečko* priča o popularnosti i statusu među svojim vršnjacima i uspjehu s djevojkama zbog veličine penisa: „Prozvali su me „Ogromni Nikola“, a mojoj alatki su nadjenuli ime Razbijач.“⁴⁵

Pregledom dobivenih rezultata, neovisno o glavnoj temi članka, vidljivo je da je većina tekstova, u kojima se spominje penis, barem u nekoj mjeri povezana i sa temom seksa. Kao i na portalu *Zadovoljna.hr*, i ovdje se u tekstovima govori o *prosječnom, idealnom* penisu i uspoređuju se duljine penisa prema zemljopisnoj, odnosno nacionalnoj osnovi. U tekstu *Je li im premalen? I što žene doista žele od muškaraca* spominje se i „sve veći trend odlaska pod nož i povećavanja penisa (osobito kod muškaraca u Americi i nekim zemljama zapadne Europe)“.⁴⁶

Svi tekstovi popraćeni su i vizualnim sadržajem, najčešće fotografijom. Na fotografijama su prikazani muškarac i žena (u intimnom okruženju, najčešće na krevetu u donjem rublju) ili samo muškarac. Velik dio fotografija na kojima je samo muškarac, prikazuje muškarčev torzo ili gornji dio tijela. Ilustracije koje prate tekstove su raznolike, s time da se slika banane, koja očito simbolizira penis, pojavljuje u nekoliko članaka. Penis nije prikazan ni na jednoj fotografiji ili ilustraciji.

⁴⁴ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/duzina-penisa-sto-zele-doista-zene-od-muskaraca> (zadnji pristup 14.02.2016.)

⁴⁵ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/100-musko/koliki-je-preveliki> (zadnji pristup 14.02.2016.)

⁴⁶ <http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/duzina-penisa-sto-zele-doista-zene-od-muskaraca> (zadnji pristup 14.02.2016.)

3.2. Portali dnevnih novina

3.2.1. Jutarnji.hr

Jutarnji.hr portal je *Jutarnjeg lista*, dnevnih novina u vlasništvu *Europapress Holdinga*. Osim *Jutarnjeg*, *Europapress Holding* izdaje još nekoliko dnevnih novina te velik broj tjednika i časopisa, kako u tiskanom tako i u digitalnom obliku. Neka od najpoznatijih izdanja su *Slobodna Dalmacija*, *Globus*, *Autoklub*, *ok!*, *Gloria* i *Sportske novosti*.⁴⁷ Portal *Jutarnji.hr* na dnevnoj bazi donosi novosti iz zemlje i svijeta, a sadržaj na portalu podijeljen je u veće tematske kategorije kao što su: *Hrvatska*, *Svijet*, *Crna kronika*, *Nogomet*, *Seks i veze*, *Astro*, te mnoge druge.⁴⁸

Pretraživanjem riječi penis u tražilici portala dobiveno je 313 rezultata, odnosno 313 članaka.⁴⁹ Rezultati uključuju tekstove objavljene od 2006. godine sve do danas. Obzirom na velik broj članaka, pregledan je samo dio rezultata, otprilike prvih 30 do 50 tekstova u čijem naslovu se spominje riječ penis (ili aludira na penis). Analizirani tekstovi objavljeni su u protekle dvije godine, 2014. i 2015. Portal *Jutarnjeg lista* svojim čitateljima, koji su ujedno i korisnici društvenih mreža, omogućuje da tekstove na portalu komentiraju i dijele, a uz svaki članak vidljiv je broj preporuka kao i broj sviđanja na društvenoj mreži *Facebook*.

Kao autor većine tekstova naveden je *Portal Jutarnji.hr* ili *Jutarnji list*, dok su autori imenom i prezimenom navedeni samo u nekoliko članaka. Uz tekstove koji iznose rezultate istraživanja i mišljenja stručnjaka, u usporedbi s tekstovima na ženskim portalima, puno više članaka donosi pojedinačne priče i slučajeve.

Kontekst i teme tekstova u kojima se piše o penisu brojniji su i raznovrsniji od prethodno analiziranih tekstova na portalima *Zadovoljna.hr* i *Cosmopolitan.hr*. Na tim portalima najviše se pisalo o (idealnim) karakteristikama penisa vezano uz temu seksa. Na portalu *Jutarnji.hr* se osim u tom kontekstu, penis spominje kao provokacija i uvreda, zatim

⁴⁷ https://hr.wikipedia.org/wiki/Europapress_Holding (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁴⁸ <http://www.jutarnji.hr/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁴⁹ http://www.jutarnji.hr/search.do;jsessionid=E775B4F49DB81AA9A6DF9E17D6BF82C2.2?searchString=penis&publicationId=1&sortString=by_date_desc (zadnji pristup 12.02.2016.)

se spominju medicinski zahvati poput ugradnje i transplantacije penisa, ozljede penisa, penisi slavnih osoba te brojni bizarni događaji vezani uz penis, od kojih dio spada i u crnu kroniku.

S ciljem prikazivanja raznolikosti tekstova koji govore o penisu, u nastavku su navedeni naslovi 10 izabralih tekstova, poredanih po broju sviđanja, zatim je naveden broj komentara i rubrika u kojoj se tekst nalazi.

1. *ŽIVOTNA DRAMA PRELJUBNIKA Osvetoljubiva mu je supruga penis odsjekla dvaput!*⁵⁰
(Svijet, 1 462/0)
2. *ZNANSTVENICI PRVI PUT TOČNO IZRAČUNALI OPTIMALNU VELIČINU PENISA*
*Radujte se, neobdareni muškarci. Potvrđeno je ...*⁵¹ (Znanost, 535/11)
3. *VELIKO ISTRAŽIVANJE NA 15.000 MUŠKARACA Renomirani znanstvenici nakon pomnog mjerjenja utvrdili prosječnu veličinu penisa i razbili mitove*⁵² (Život, 325/25)
4. *VELIČINA I OPSEG NISU BITNI? Znanstvenici otkrili što čini penis lijepim i kakav je najprivlačniji ženama*⁵³ (Doktor, 314/4)
5. *VLASNICI MALIH PENISA, POZOR! Stručni žiri odlučit će čiji je mikropenis najljepši.*
*Prijave za natjecanje su u tijeku*⁵⁴ (Bizzar, 225/0)
6. *PET SRAMOTNIH TAJNI PENISA Situacije s kojima se muškarci svakodnevno susreću i nose s njima kako znaju i umiju*⁵⁵ (Život i stil, 133/10)
7. *MAKEDONAC SI ODREZAO PENIS „Moje malo beskorisno spolovilo odgovorno je što me ostavila djevojka“*⁵⁶ (Bizzar, 69/0)
8. *RADNICI NACRTALI PENIS U SNIJEGU Tvrtka se nevjerojatno elegantno obranila od napada*⁵⁷ (Bizzar, 48/4)

⁵⁰ <http://www.jutarnji.hr/osvetoljubiva-zena-dvaput-odrezala-suprugu-penis-kad-ga-je-ulovila-da-je-vara/1273341/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁵¹ <http://www.jutarnji.hr/vece-nije-i-bolje-istrazivanje-potvrdilo-da-zenema-velicina-penis-a-uglavnom-nije-vazna/1410747/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁵² <http://www.jutarnji.hr/muskarci--prestanite-brinuti-otkrivena-prosjecna-velicina-penis-a-znatno-je-manjanego-sto-biste-ocekivali/1504860/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁵³ <http://www.jutarnji.hr/velicina-i-opseg-nisu-bitni--znanstvenici-napokon-otkrili-sto-zapravo-cini-penis-lijepim-i-kakav-je-najprivlačniji-zenama/1386785/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁵⁴ <http://www.jutarnji.hr/vijesti/bizzar/vlasnici-malih-penisa--pozor--strucni-ziri-odlucit-ce-ciji-je-mikropenis-najljepsi--prijave-za-natjecanje-su-u-tijeku/1183119/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁵⁵ <http://www.jutarnji.hr/pet-sramotnih-tajni-penisa-situacije-s-kojima-se-muskarci-svakodnevno-susrecu-i-nose-s-njima-kako-znaju-i-umiju/1467482/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁵⁶ <http://www.jutarnji.hr/sok-u-makedoniji-mladic--22--si-odrezao-penis-nakon-sto-mu-je-djevojka-rekla-da-jelos-u-krevetu/1230670/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁵⁷ <http://www.jutarnji.hr/radnici-ryanaira-nacrtali-penis-u-snijegu-tvrtka-se-nevjerojatno-elegantno-obranila-od-napada/1296140/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

9. „*IZNENAĐENI SMO OVAKO BRZIM OPORAVKOM*“ *Kirurzi po prvi put uspješno transplantirali penis*⁵⁸ (Doktor, 40/4)

10. *MALI PENIS VIKTORA JANUKOVIČA Umjetničko sramoćenje svrgnutog ukrajinskog predsjednika*⁵⁹ (Svijet, 13/0)

Kategorije u koje su tekstovi svrstani na portalu raznolike su. Prema broju sviđanja, od navedenih članaka najviše pozornosti prikupio je prvi tekst koji prenosi vijest o kineskom bračnom paru. Nakon što je otkrila da je suprug vara, škarama mu je odsjekla penis i postupak ponovila nakon što „se ušuljala u bolničku sobu i po drugi put mu odsjekla muškost“. ⁶⁰ Još jedan tekst govori o odsijecanju penisa, a radi se o mladiću iz Makedonije, kojeg su „toliko pogodile riječi djevojke koja ga je ostavila poručivši mu da je loš u krevetu da je odlučio samom sebi oduzeti muškost.“ ⁶¹

Osim što je ovdje penis, odnosno njegovo odsijecanje čin osvete u prvom primjeru i samokažnjavanja u drugom, odsijecanje penisa prikazano je i kao materijalno, tjelesno i kao simboličko oduzimanje muškosti. Značenje i vrijednost penisa ovdje nisu u njegovom izgledu i veličini, nego u tome što znači imati, odnosno izgubiti penis a s njime i moć koju kao muški spolni organ posjeduje. Tijela su često mjesta i izvor agresije, a ovdje je agresija usmjerena na dio muškog tijela, penis (usp. Sharp 2000:294).

Velik broj „lajkova“, nekoliko stotina, dobili su članci koji se bave veličinom penisa. Kao i na ženskim portalima, i ovdje se prenose rezultati istraživanja vezanih uz mjerena (duljine) penisa, kao i studija koje ispituju koje karakteristike penisa su ženama najvažnije. Za razliku od tekstova na ženskim portalima, ovdje je specificirano o kojim istraživanjima se radi i gdje su provedena ili objavljena. Odnos prema penisu i njegovoj veličini kod žena i muškaraca, predstavljeni su kao različiti i međusobno ovisni.

⁵⁸ <http://doktor.jutarnji.hr/kirurzi-po-prvi-put-uspjesno-transplantirali-penis--iznenadeni-smo-ovako-brzim-oporavkom-/1313420/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁵⁹ <http://www.jutarnji.hr/mali-penis-viktora-janukovica-umjetnicko-sramocenje-svrgnutog-ukrajinskog-predsjednika/1177602/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁶⁰ <http://www.jutarnji.hr/osvetoljubiva-zena-dvaput-odrezala-suprugu-penis-kad-ga-je-ulovila-da-je-vara/1273341/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁶¹ <http://www.jutarnji.hr/sok-u-makedoniji-mladic--22-si-odrezao-penis-nakon-sto-mu-je-djevojka-rekla-da-je-los-u-krevetu/1230670/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

„Preferencije žena u pogledu veličine penisa utječu na muškarčev osjećaj samopouzdanja vezan uz vlastito tijelo i može imati implikacije na njegovo seksualno zdravlje“, dodaje posljednja studija.⁶²

„Žene u dugim vezama više vole male penise zbog tjelesne ugode i zbog toga što izrazita muževnost nije toliko važna kod dugotrajnih partnera“, zaključak je istraživanja. Ovo nije prva studija koja je pokazala da veličina penisa ženama nije presudna.“⁶³

Zabrinutost zbog veličine penisa, može izazvati stres ali i dovesti do ozbiljnih poremećaja. To je bio povod istraživanju o kojem izvještava članak *VELIKO ISTRAŽIVANJE NA 15.000 MUŠKARACA.*

„Smatramo da će ovim grafovima liječnici uspjeti većinu muških pacijenata uvjeriti da im je penis normalne veličine. Osim toga, dobivene rezultate iskoristit ćemo za istraživanje nepodudarnosti između onoga što muškarci vjeruju i stvarne situacije.“

Spominje se i poremećaj percepcije vlastitog tijela, koji se kod muškaraca najčešće javlja kao pretjerana briga o izgledu penisa ili iskrivljena slika njegove veličine.

„Ta briga se može vrtjeti oko težine, specifičnih dijelova tijela ili, kod muškaraca, veličine penisa. Dismorfobija može zavladati životom čovjeka i uzrokovati golemi stres. Nadamo se i da će ova studija pomoći u liječenju osoba s ovim poremećajem.“⁶⁴

U tekstu *Pet sramotnih tajni penisa*, kao jedna od *sramotnih tajni* navedena je nemogućnost kontrole penisa u slučaju spontanih erekcija, ali i njen neočekivani izostanak, te strah od gubitka penisa: „Ne boje se gubitka penisa, koliko moći koju on ima. To je razlog

⁶² <http://www.jutarnji.hr/vece-nije-i-bolje-istrazivanje-potvrdilo-da-zenema-velicina-penisa-uglavnom-nije-vazna/1410747/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁶³ <http://www.jutarnji.hr/vece-nije-i-bolje-istrazivanje-potvrdilo-da-zenema-velicina-penisa-uglavnom-nije-vazna/1410747/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁶⁴ <http://www.jutarnji.hr/muskarci--prestanite-brinuti-otkrivena-prosjecna-velicina-penisa-i-znatno-je-manja-ne-gostobiste-ocekivali/1504860/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

velikog broja korisnika Viagre i drugih stimulansa. Ne pitaju se snažnije polovice što je muškarac bez brkova, nego se pitaju što je muškarac bez funkcionalnog penisa.“⁶⁵

Zanimljiv je i tekst koji govori o neobičnom natjecanju održanom u Brooklynu, o izboru najmanjeg penisa. „To će biti dan kada ćemo svi zajedno slaviti tipove s penisima smiješnih veličina. Oni obdareni ne bi trebali ni pomišljati da se dođu natjecati. Istog će trenutka biti istjerani s natjecanja i poniženi!“, stoji između ostalog u pozivu kandidatima s neizmjerno malim ponosom.“⁶⁶

U tekstovima gore navedenih članaka za penis koriste se i izrazi: *muške genitalije*, *ponos*, *muškost*, *spolovilo*, *visuljak*. U gotovo svim naslovima članka, dobivenih pretraživanjem, kada se misli na penis i koristi se riječ penis, tek u par naslova upotrijebljen je neki drugi izraz, na primjer:

-ku**c: *DRŽAVNA TAJNICA U SKANDALU Za govornicom u parlamentu šest puta rekla ku**c: „Morala sam radi oklade“⁶⁷*

-muškost: *LATINO ZAVODNIK PRIZNAO „Kad se napijem, zakaže mi moja muškost pa se ne mogu seksati“⁶⁸*

„Ako se napijem, muškost mi zakaže tako da do seksa ni ne dođe“, rekao je otvoreno.

Iako je već bio samokritičan prema vlastitoj muškosti kad je nedavno tijekom jednog intervjua otkrio da smatra da ima mali penis, Enrique Iglesias ponovno je otkrio neke intimne detalje.“⁶⁹

I ovdje se pojma muškost koristi kao zamjenski izraz za spolni organ, ali i muškost u smislu potencije, odnosno spolno sposobnog penisa. Osim toga ovaj tekst govori o penisu poznatog pjevača i njegovom odnosu prema svom penisu.

⁶⁵ <http://www.jutarnji.hr/pet-sramotnih-tajni-penisa-situacije-s-kojima-se-muskarci-svakodnevno-susrecu-i-nose-s-njima-kako-znaju-i-umiju/1467482/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁶⁶ <http://www.jutarnji.hr/vijesti/bizzar/vlasnici-malih-penisa--pozor--strucni-ziri-odlucit-ce-ciji-je-mikropenis-najljepsi--prijave-za-natjecanje-su-u-tijeku/1183119/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁶⁷ <http://www.jutarnji.hr/drzavna-tajnica-u-skandalu-za-govornicom-u-parlamentu-sest-puta-spomenula-ku--c---morala-sam-zbog-oklade-/1244076/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁶⁸ <http://www.jutarnji.hr/latino-zavodnik-priznao--kad-se-napijem--zakaze-mi-moja-muskost-pa-se-ne-mogu-seksati-/1174947/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁶⁹ Isto.

Obzirom da je u rezultatima pretraživanja vidljiv i popratni vizualni sadržaj, pregledani su gotovo svi. Uz svaki tekst nalazi se popratna ilustracija, najčešće fotografija, a uz neke tekstove priložen je i video. Vizualne priloge je kao i teme članaka, zbog velikog broja i njihovog raznolikog sadržaja teško grupirati po određenom kriteriju. Za razliku od ilustracija na ženskim portalima, ovdje su u većem broju prisutni crteži penisa, kao i fotografija slike na kojoj se vidi penis.⁷⁰ Nekoliko fotografija na kojim se nalazi penis, on je zamagljen tako da se ne vidi. Uz jedan članak nalazi se i fotografija penisa (odnosno difalusa) koja je cenzurirana, ali je uz upozorenje na kraju teksta stavljena poveznica na fotografiju.⁷¹

3.2.2. 24sata.hr

Dnevne novine *24sata* izdaju se od 2005. godine. Novine su u vlasništvu austrijske tvrtke *Styria Media Group AG*, a izdaje ih tvrtka *24sata d.o.o.*⁷² Osim u tiskanom obliku, novine su dostupne i na web portalu *24sata.hr*, a osim ovog news portala *24sata* uređuje još nekoliko specijaliziranih portala kao što su *zdravakrava.hr*, *gastro.hr*, *budin.hr* i drugi. Sadržaj na portalu moguće je pregledavati prema rubrikama (*news*, *show*, *sport*, *life&style*, *sci/tech*, *viral*, *video*) ili pretraživati prema određenom pojmu.

Pretraživanjem riječi penis u dobivena su 692 rezultata, odnosno 692 članka u čijem se naslovu ili tekstu spominje riječ penis. Članci dobiveni pretraživanjem objavljeni su u razdoblju od 2007. godine sve do danas. Rezultati se nalaze na 35 stranica, poredani su kronološki od najnovijeg, a na svakoj stranici (osim zadnjoj) nalazi se 20 poveznica na članak.⁷³ Uz gotovo svaki tekst nalazi se fotografija. Komentiranje članaka je moguće, ali samo registriranim korisnicima i članovima društvene mreže *Facebook*. Tekstove je osim komentiranja moguće i dijeliti, a vidljiv je i broj prikaza pojedinog teksta.

Obzirom na velik broj tekstova, pregledani su oni tekstovi u čijem naslovu se spominje penis ili neki drugi izraz koji se odnosi na penis. Teme članaka koji govore o penisu brojne su

⁷⁰ <http://www.jutarnji.hr/mali-penis-viktora-janukovica-umjetnicko-sramocenje-svrgnutog-ukrajinskog-predsjednika/1177602/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

⁷¹ <http://www.jutarnji.hr/roden-s-dva-penisa-muskarac-objavio-fotografiju-na-internetu-pa-sest-sati-odgovarao-na-pitanja-znatiteljnika/1151680/>

⁷² https://hr.wikipedia.org/wiki/24sata#News_portal (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁷³ http://www.24sata.hr/trazi/?query=penis#top_pagination (zadnji pristup 24.02.2016.)

i raznolike, a neke teme i članci, osobito oni koji govore o veličini penisa prisutni su na svim dosada spomenutim portalima. Uz često spominjanje izgleda i oblika penisa, spominju se i medicinski zahvati i problemi vezani uz penis, ozljede penisa, gubitak penisa, penisi slavnih osoba, pojava stvari u obliku penisa u javnosti, itd. Neki tekstovi prenose rezultate istraživanja i mišljenja stručnjaka ili ispitanika, a u nekim tekstovima prikazani su pojedinačni događaji i neobični slučajevi, te osobna iskustva i priče. Autori tekstova negdje su navedeni imenom i prezimenom, a negdje je kao autor naveden *Portal 24sata*. Dio članaka preuzet je sa drugih portala, tako da neki članci nisu preneseni u cijelosti već je dostupna poveznica na izvorni tekst.

Za detaljnu analizu odabrano je 10 naslova, a poredani su prema broju prikaza uz koji je naveden broj komentara, te autor odnosno autorice članaka. Svi tekstovi objavljeni su 2015. godine.

1. *Da bi bio zdrav: Izbjegavajte 10 navika koje smetaju penis⁷⁴* (Tina Legin, 43 960/224)
2. *Od manjih do većih i debljih - najbolje poze za svaki penis⁷⁵* (Martina Japec, 40 713/204)
3. „*Mislio sam kako sam jedini s takvom deformacijom penisa“⁷⁶* (Tina Legin, 38 016/132)
4. *Dečki, odahnite! Prosječna je veličina penisa 13,2 centimetra⁷⁷* (Monika Horvat, 24 661/350)
5. *Slavni velikani s „malima“: E. Iglesias, Jude Law, Ashton...⁷⁸* (Martina Japec, 22 939/92)
6. *Među obdarenijima smo: Grudi i penisi Hrvata među većima⁷⁹* (Martina Japec, 15 554/156)
7. *Ubrizgao si lijek za erekciju i penis mu gotovo eksplodirao!⁸⁰* (Martina Japec, 13 470/179)
8. *Htio je većeg: Ubrizgao vazelin u penis i gotovo si ga uništio⁸¹* (Iva Rebac, 19 250/192)

⁷⁴ <http://www.24sata.hr/lifestyle/da-bi-bio-zdrav-izbjegavajte-10-navika-koje-smetaju-penisu-420996> (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁷⁵ <http://www.24sata.hr/lifestyle/od-manjih-do-vecih-i-debljih-najbolje-poze-za-svaki-penis-434089> (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁷⁶ <http://www.24sata.hr/lifestyle/mislio-sam-kako-sam-jedini-s-takovom-deformacijom-penisa-451089> (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁷⁷ <http://www.24sata.hr/lifestyle/decki-odahnite-prosjecna-je-velicina-penisa-132-centimetra-408512> (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁷⁸ <http://www.24sata.hr/lifestyle/slavni-velikani-s-malima-e-iglesias-jude-law-ashton-435411> (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁷⁹ <http://www.24sata.hr/lifestyle/meu-obdarenijima-smo-grudi-i-penisi-hrvata-meu-vecima-453385> (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁸⁰ <http://www.24sata.hr/lifestyle/ubrizgao-si-lijek-za-erekciju-i-penis-mu-gotovo-eksplodirao-434263> (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁸¹ <http://www.24sata.hr/news/htio-je-veceg-ubrizgao-vazelin-u-penis-i-skoro-ga-unistio-415590> (zadnji pristup 24.02.2016.)

9. *Iskustva muškaraca čiji su penisi veći od 20 centimetra*⁸² (24sata, 56/0)
10. *Savršena veličina penisa ovisi o tome za što ga koristite...*⁸³ (Zrinka Bertović Skračić, 30/10)

Iz samih naslova moguće je zaključiti o čemu navedeni tekstovi govore. Prvi tekst govori o lošim navikama koje mogu utjecati na sveukupno zdravlje muškarca, s posebnim posljedicama na funkcioniranje spolnog sustava.

„Priznali ili ne, puno vremena trošite razmišljajući o svojem penisu. Je li "njegovo veličanstvo" dovoljno veliko, dugo ili široko, normalno ili nenormalno...? Je li partnerica s njime sretna, i misli li da je najljepši primjerak koji je u životu vidjela? A jeste li ikada pomislili kako vaše odluke na dnevnoj bazi utječu na njega? Niste! Svaka odluka loša za zdravlje, može štetno utjecati i na penis, erekciju, kvalitetu spermija, a u najgorem slučaju, i prouzročiti dugotrajnu erektilnu disfunkciju.“⁸⁴

Sljedeći tekst savjetuje (muškarcima) koje poze prakticirati obzirom na tip penisa, a prema tome penisi su svrstani u 5 kategorija: *manji, obdareni, prosječni, debli, tanji*. Treći po redu je tekst koji prenosi isповijest muškarca s hipospadijom, urođenom deformacijom kod koje se otvor mokraćovoda nalazi na dnu, umjesto na vrhu penisa. U tekstu je opisano kako je prekasno prepoznavanje tog problema i neadekvatno liječenje utjecalo na njegov život.

Članak koji govori o prosječnoj veličini penisa poziva se na istraživanje britanskih znanstvenika i ovdje se to predstavlja kao „vječito pitanje koje muči muškarce i žene diljem svijeta konačno je dobilo svoj odgovor.“ Na ovom portalu također se spominje dismorfofobija, poremećaj „zbog kojeg ljudi ne mogu prestati razmišljati o nekoj mani na svom tijelu, a velik broj pripadnika jačeg spola opsjednut je veličinom svog alata.“⁸⁵ Navedeni su i brojčani podaci za penis u opuštenom i erekтивnom stanju.

⁸² <http://www.24sata.hr/lifestyle/iskustva-muskaraca-ciji-su-penisi-veci-od-20-centimetra-447442> (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁸³ <http://www.24sata.hr/news/savrse-na-velicina-penisa-ovisi-o-tome-za-sto-ga-koristite-436332> (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁸⁴ <http://www.24sata.hr/lifestyle/da-bi-bio-zdrav-izbjegavajte-10-navika-koje-smetaju-penisu-420996> (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁸⁵ <http://www.24sata.hr/lifestyle/decki-odahnite-prosjecna-je-velicina-penisa-132-centimetra-408512> (zadnji pristup 24.02.2016.)

„Muškarci se međusobno uspoređuju u svlačionicama ili gledajući pornografiju i ponekad misle kako njihovi centimetri nisu dovoljni. Neke od njih zbog veličine zadirkivale su partnerice. Postoji mnogo zabrinutih muškaraca koje će ovo istraživanje uvjeriti da su ipak prosječne veličine - istaknuo je voditelj studije, doktor David Veale s Instituta za Psihijatriju, psihologiju i neuroznanost u Londonu.“⁸⁶

Kao i na portalu *Cosmopolitan.hr* i ovdje se kao tema javljaju penisi poznatih osoba: „Rijetko koji muškarac ne zna veličinu svog penisa, a pitanje „je li veličina važna“ je ono koje će uvijek izazvati polemike i zanimanje. Zanimanje je još veće ako se radi o slavnim muškarcima, a ove slavne zvijezde čak otvoreno priznaju da nose *male pakete*“.⁸⁷ Uglavnom se radi o svjetski poznatim pjevačima i glumcima, a u članku se prenose njihove izjave o veličini penisa ili izjave njihovih bivših partnerica.

Ono po čemu se *24sata.hr* razlikuje od ženskih portala, su tekstovi koji prenose bizarne događaje i osobne isповijesti muškaraca. U želji za povećanjem penisa i trajnjom erekcijom ugrozili su svoje zdravlje. Tekst naslova *Htio sam većeg* govori o Szilveszteru :

„živio je sretno sa svojom ženom i djetetom u engleskom gradu Boltonu sve dok nije počeo patiti jer je mislio da mu je penis premalen. Kad mu je prijatelj rekao da taj problem može riješiti vazelinom bio je presretan. - On mi ga je čak ubrizgao u penis. I nakon toga je zaista izgledao veće, a ja sam bio oduševljen - priča nesretni Szilveszter koji je nakon devet mjeseci počeo osjećati posljedice vazelina u svom spolovilu.“⁸⁸

Ovaj primjer svjedoči o tome kako određena očekivanja i utjecaj okoline mogu imati veliki utjecaj na percepciju pojedinaca te dovesti do neželjenih i teških posljedica za zdravlje.

Za razliku od većine članaka do sada, koji se uglavnom bave nezadovoljstvom zbog premalog penisa, u članku *Iskustva muškaraca čiji su penisi veći od 20 centimetra*

⁸⁶ <http://www.24sata.hr/lifestyle/decki-odahnite-prosjecna-je-velicina-penisa-132-centimetra-408512> (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁸⁷ <http://www.24sata.hr/lifestyle/slavni-velikani-s-malima-e-iglesias-jude-law-ashton-435411> (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁸⁸ <http://www.24sata.hr/news/htio-je-veceg-ubrizgao-vazelin-u-penis-i-skoro-ga-unistio-415590> (zadnji pristup 24.02.2016.)

predstavljeni su problemi muškaraca sa velikim penisima, kao što su neke uobičajene radnje poput vožnje bicikla ali i osjećaj iskorištenosti zbog velikog penisa.

„Jordan koji je sudjelovao u istraživanju američkog izdanja časopisa Men's Health ima penis od 28 centimetara te je rekao kako mu većina muškaraca zavidi na tolikom penisu jer bi i oni željeli imati status seksualnog, alfa-mužjaka, ali kaže kako nitko ne razmišlja koliki mali dio života se penis koristi za seks. Kaže kako je to mali dio u usporedbi sa svakodnevnim teretom koji nastaje kada imaš takav penis.“

„Kaže kako se ponekad u prošlosti osjećao iskorišten zbog prevelikog penisa koji je privlačio djevojke.“⁸⁹

Navedeni primjer govori o tome kako (pre)veliki penis može biti izvor zavisti za druge muškarce, ali i problem za njegovog vlasnika te zaslužan za određeni status u društvu. Na portalu *Cosmopolitan.hr*, tekst *Koliki je preveliki?* također prenosi priču obdarenog mladića gdje je veličina njegovog penisa zaslužna za popularnost među muškim društvom, ali i djevojkama. Prema Bourdieu tijelo ima određeni fizički kapital, a u ovim primjerima penis je izvor tog kapitala, „koji posjeduje moć, status i distiktivne simboličke forme koje su ključne za pribavljanje resursa“ (prema Shilling 2003:111).

Izrazi koji se u navedenim člancima koriste za penis su: *spolni organ, spolni ud, spolovilo, najbolji prijatelj, njegovo veličanstvo, veliki frend, (muški) alat, paket, muškost.*

Za razliku od dosada analiziranih portala, autori članaka su ovdje navedeni imenom i prezimenom. Zanimljivo je da neki članci prenose iskustva muškaraca i govore iz muške perspektive, a autori svih navedenih članaka, osim jednog, su žene.

Pregledane su sve ilustracije koje se javljaju u člancima dobivenim pretraživanjem. Većina tekstova popraćena je nekim dodatnim sadržajem, najčešće fotografijom. Fotografije su raznolike, a vizualni prikaz penisa prisutan je tek u nekoliko članaka od njih 692, i to kao crtež, odnosno tetovaža ili skulptura. Članak koji je popraćen slikama penisa nosi upozorenje o uznemirujućem sadržaju, a radi se o slučaju smanjivanja penisa *oblika ragi lopte*.⁹⁰

⁸⁹ <http://www.24sata.hr/lifestyle/iskustva-muskaraca-ciji-su-penis-i-veci-od-20-centimetra-447442> (zadnji pristup 24.02.2016.)

⁹⁰ <http://www.24sata.hr/news/prvi-kojem-su-smanjili-penis-imao-je-oblik-kao-ragbi-lopta-405946> (zadnji pristup 24.02.2016.)

3.3. Muški portali

Postoje brojni časopisi, kao i portali namijenjeni muškoj publici, ali većina njih bavi se specijaliziranim temama poput sporta, politike, tehnologije dok manji broj njih obuhvaća širi spektar tema uključujući način života, prehranu i vježbanje, savjete vezane uz privatnu i poslovnu sferu. Na hrvatskom, od portala i muških časopisa koji su dostupni online vrlo je malo onih koji ulaze u kategoriju *lifestyle* magazina za muškarce. Pretraživanjem riječi penis na portalima *Playboy.hr* i *Klik.hr*, dobiveno je tek nekoliko članaka, nedovoljno za analizu tako da su u radu obrađeni tekstovi na portalu *eMuškarac.com* i srpsko online izdanje međunarodno poznatog časopisa *Men's Health*.

3.3.1. eMuškarac.com

Portal *eMuškarac* online je magazin namijenjen *pravim muškarcima*.⁹¹ Ovaj časopis postoji od 2007. godine i dostupan je samo u digitalnom obliku, a izdaje ga tvrtka *Tredecim j.d.o.o.*⁹² Na portalu su dostupne informacije i savjeti vezani uz zdravlje i vježbanje, posao, slobodne aktivnosti, veze i seks. Sadržaj na portalu podijeljen je prema rubrikama *fitness, sexologija, moda&lifestyle, tehnologija, sport, razonoda, foto i video*.

Sadržaj na portalu moguće je pretraživati i prema ključnoj riječi. Pretraživanjem riječi penis dobiveno je 56 rezultata, odnosno 21 poveznica od čega je 15 direktnih poveznica na članak, a ostale poveznice vode na tematsku skupinu (*penis, popularno, erogene zone* itd.).⁹³ Iako je portal *eMuškarac* povezan s društvenim mrežama, broj sviđanja i prikaza tekstova nisu dostupni, kao ni njihovo komentiranje.

Članci su objavljeni u razdoblju od 2008. do 2015. godine. Autori tekstova nisu poznati, već je kao autor naveden *eMuškarac*. Kod tekstova koji su preuzeti s drugih portala autor je također nepoznat, ali je stavljena poveznica na izvor članka, a radi se o člancima preuzetima s portala *initmatemedicine.com.hr* i *Večernji.hr*.

⁹¹ https://www.facebook.com/emuskarac/info/?tab=page_info (zadnji pristup 25.02.2016.)

⁹² <http://www.emuskarac.com/impressum> (zadnji pristup 25.02.2016.)

⁹³ http://www.emuskarac.com/pretraga?cx=012610355216968173797%3Ac0fcf733t30&cof=FORID%3A10&ie=UTF-8&as_q=penis (zadnji pristup 25.02.2016.)

Broj članaka znatno je manji u usporedi s portalima dnevnih novina, tako da su uključeni i oni tekstovi u kojima se riječ penis ne javlja prvenstveno u naslovu. Obzirom na mali broj rezultata, pregledani su svi članci dobiveni pretraživanjem, a izdvojeno ih je samo 8, kao i za portale *Cosmopolitan.hr* i *Zadovoljna.hr*. Tekstovi koji govore o penisu bave se veličinom penisa, povećanjem penisa, erekcijom i impotencijom, masturbacijom i savjetima vezanim uz seks.

Primjeri naslova članaka, poredani kronološki od najstarijeg.

1. *Masturbacija smanjuje rizik pojave raka prostate*⁹⁴ (eMuškarac, 24.4.2008)
2. *10 savjeta za bolji seks*⁹⁵ (eMuškarac, 24.4.2008.)
3. *Kako do jače erekcije i izdržljivosti?*⁹⁶ (eMuškarac, 24.4.2008.)
4. *Kako povećati penis?*⁹⁷ (*intimatemedicine.com.hr*, 16.6.2009.)
5. *Najmanji penis na svijetu*⁹⁸ (eMuškarac, 12.8.2009.)
6. *Kako sakriti erekciju*⁹⁹ (*intimatemedicine.com.hr*, 2.4.2013.)
7. *Prosječna dužina penisa*¹⁰⁰ (*Večernji list*, 9.3.2015.)
8. *Impotencija - recite zbogom erektilnoj disfunkciji*¹⁰¹ (eMuškarac, 21.8.2015.)

Za razliku od dosada analiziranih portala gdje je uporaba eufemizama i drugih izraza za penis (pr. spolni organ, spolovilo) bila česta, ovdje se gotovo isključivo koristi riječ penis, osim u 2 slučaja. Izrazi koji se u tekstovima na portalu *eMuškarac* javljaju umjesto riječi penis su *muškost*¹⁰² i *Eustahije Brzić*¹⁰³.

Svi članci spadaju u rubriku *sexologija*. Veličina penisa tema je koja se javlja i ovdje, a spominje se u 4 članka. Članak *Najmanji penis* prenosi video koji nije dostupan, ali iz opisa saznajemo da se radi o natjecanju za najmanji penis koje je organizirao Howard Stern.

⁹⁴ <http://www.emuskarac.com/sexologija/masturbacija> (zadnji pristup 25.02.2016.)

⁹⁵ http://www.emuskarac.com/sexologija/savjeti_za_bolji_sex (zadnji pristup 25.02.2016.)

⁹⁶ http://www.emuskarac.com/sexologija/jaca_erekcija (zadnji pristup 25.02.2016.)

⁹⁷ http://www.emuskarac.com/sexologija/kako_povecati_penis (zadnji pristup 25.02.2016.)

⁹⁸ http://www.emuskarac.com/najmanji_penis (zadnji pristup 25.02.2016.)

⁹⁹ http://www.emuskarac.com/sexologija/kako_sakriti_erekciju (zadnji pristup 25.02.2016.)

¹⁰⁰ http://www.emuskarac.com/sexologija/prosjecna_duzina_penisa (zadnji pristup 25.02.2016.)

¹⁰¹ <http://www.emuskarac.com/sexologija/erektilna-disfunkcija-impotencija> (zadnji pristup 25.02.2016.)

¹⁰² http://www.emuskarac.com/sexologija/kako_povecati_penis (zadnji pristup 25.02.2016.)

¹⁰³ http://www.emuskarac.com/sexologija/savjeti_za_bolji_sex (zadnji pristup 25.02.2016.)

sličnom događanju piše i *Jutarnji list* u prethodno navedenom članku *VLASNICI MALIH PENISA, POZOR!*¹⁰⁴

Članak koji se bavi prosječnom dužinom penisa jedini se temelji na rezultatima istraživanja koje iznosi. Svi ostali članci donose razne savjete, od zdravstvenih savjeta, savjeta vezanih uz seks, do tehnika povećanja penisa kao što je primjerice *arapska mužnja penisa*. U nijednom članku nije predstavljeno mišljenje o penisu iz perspektive žena, spominje se muško nezadovoljstvo veličinom penisa, a pitanje veličine penisa navodi se kao problem koji muči brojne muškarce koji može dovesti i do različitih psihičkih poremećaja.

Primjeri:

„Niste zadovoljni veličinom svoga penisa? Želite na prirodan načina, bez kirurških zahvata, povećati svoju muškost? Bez obzira na to što su vam rekli liječnici ili kirurzi, povećati penis je moguće, doduše pravilnim izvođenjem vježbi što su ih otkrili stanovnici Saudijske Arabije te ih smatrali dijelom svoje kulture. Veliki je penis značio plodnost i pravi magnet za žene.“¹⁰⁵

„Koja je prosječna dužina penisa pitanje je koje muči brojne muškarce. Postoje brojna mjerenja koja daju različite rezultate, no mnoga od njih oslanjaju se na samoprocjenu ispitanika zbog čega je njihova vjerodostojnost upitna.

Autori istraživanja tvrde kako bi ovi podaci mogli pomoći brojnim muškarcima koji brinu da imaju mali penis, a zapravo su u prosjeku. U najgorim slučajevima dolazi do dismorfofobije – opsjednutosti vlastitim izgledom, odnosno njegovim navodnim nedostacima – koja pak može dovesti do antisocijalnog ponašanja, depresije, pa čak i samoubojstva. Rezultati su pokazali da u stvarnosti samo 2,28 posto muškaraca ima abnormalno male penise, a postotak je sličan i za neuobičajeno velika spolovila.“¹⁰⁶

I ovdje se uz svaki tekst nalazi fotografija, a motiv koji se ponavlja nekoliko puta je muškarac u boksericama (prikazan samo torzo) koji u rukama drži povećalo. Ostale fotografije prikazuju muškarca i ženu u intimnom okruženju, najčešće na krevetu, ili samo

¹⁰⁴ <http://www.jutarnji.hr/vijesti/bizzar/vlasnici-malih-penisa--pozor--strucni-ziri-odlucit-ce-ciji-je-mikropenis-najljepsi--prijava-za-natjecanje-su-u-tijeku/1183119/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

¹⁰⁵ http://www.emuskarac.com/sexologija/kako_povecati_penis (zadnji pristup 25.02.2016.)

¹⁰⁶ http://www.emuskarac.com/sexologija/prosječna_duzina_penisa (zadnji pristup 25.02.2016.)

ženu. Uz članak koji govori o testisima nalazi se prikaz penisa, a radi se o anatomske crtežu muških genitalija, i to je jedini vizualni prikaz penisa na ovom portalu.¹⁰⁷

3.3.2. Menshealth.rs

Men's Health svjetski je poznat časopis za muškarce koji izlazi u 47 zemalja, a među njima su Hrvatska i Srbija. Obzirom da se radi o svjetskom brandu, koncept časopisa isti je uz manje izmjene i prilagodbe pojedinom tržištu.¹⁰⁸ Časopis je dostupan u tiskanom i online izdanju, a obzirom da je hrvatska online verzija trenutno u izradi, za potrebe ovog rada korištena je srpska inačica.¹⁰⁹ Izdavanjem *Men's Healtha* u Hrvatskoj i Srbiji, bavi se već spomenuta *Adria Media Grupa*.¹¹⁰ *Men's Health* časopis je namijenjen modrenim muškarcima koji vode brigu o svom tijelu, zdravlju i izgledu.¹¹¹ Časopis donosi razne savjete iz područja privatnog i poslovnog života, savjete vezane uz zdravu prehranu i vježbanje, modne savjete, savjete za aktivan stil života.

Sadržaj na portalu *menshealth.rs* podijeljen je u nekoliko rubrika: *ishrana, fitness, zdravlje, seks, stil, život, tech i video*. Pretraživanjem riječi penis dobiveno je 65 rezultata, odnosno 65 članka, a svi su prikazani na jednoj stranici.¹¹² U rezultate su uključeni tekstovi u čijem naslovu ili tekstu se spominje riječ penis. Uz svaki članak nalazi se fotografija. Na portalu je omogućeno komentiranje, ali većina članaka nema komentara ili ih je vrlo malo. Portal je povezan sa društvenim mrežama, tako da je uz svaki članak vidljiv i broj sviđanja pojedinog članka, a korisnici društvene mreže *Facebook* osim „lajkanja“, članke na portalu mogu i dijeliti.

Tekstovi dobiveni pretraživanjem objavljeni su 2013. i 2014. godine. Prema naslovima, moguće je izdvojiti nekoliko tema, odnosno tipova tekstova koji govore o penisu. To su tekstovi koji se bave veličinom penisa, tekstovi koji donose savjete vezane uz seks, tekstovi koji se bave masturbacijom, erekcijom i funkcioniranjem penisa, zatim zdravstvenim

¹⁰⁷ http://www.emuskarac.com/sexologija/sve_%C5%A1to_niste_znali_o_testisima (zadnji pristup 25.02.2016.)

¹⁰⁸ https://en.wikipedia.org/wiki/Men's_Health (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹⁰⁹ http://www.menshealth.hr/under_construction.html (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹¹⁰ <http://www.adriamedia.rs/magazini/mens-health/impressum/> (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹¹¹ <http://www.adriamedia.hr/izdanja/mens-health/> (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹¹² <http://www.menshealth.rs/search/lucene/?platform=lucene&sort=All> (zadnji pristup 29.02.2016.)

savjetima i problemima penisa, te ostali tekstovi koji donose razne zanimljivosti o penisu. Autor nije naveden ni u jednom članku, a obzirom na dovoljan broj rezultata detaljno su pregledani i izdvojeni oni tekstovi u čijem naslovu se spominje penis.

1. *Poze za muškarce sa malim penisom*¹¹³ (Sex, 82/0)
2. *6 činjenica o penisu koje niste znali*¹¹⁴ (Sex, 76/0)
3. *Kako da vam penis bude veći*¹¹⁵ (Sex, 80/0)
4. *Da li je vaš penis premali?*¹¹⁶ (Sex, 28/0)
5. *Istina o veličini penisa*¹¹⁷ (Sex, 25/0)
6. *Da li je sa vašim penisom sve u redu?*¹¹⁸ (Zdravlje, 6/0)
7. *Sačuvajte „ponos“*¹¹⁹ (Zdravlje, 2/0)
8. *Evolucija veličine penisa*¹²⁰ (Zdravlje, 2/0)

Neki od izraza za penis, koji se koriste i u drugim tekstovima na portalu su: *muški (s)polni organ, alatka, alat, vaš ponos, ponosni ud i vaš ljubimac*¹²¹.

Rubrike u koje navedeni tekstovi spadaju su zdravlje i seks. Karakteristika penisa kojoj se i ovdje posvećuje najviše pažnje je veličina. Teme tekstova, kao i naslovi vrlo su slični onima na ženskim portalima. Tako i ovdje postoji članak koji govori o pozama u seksu i savjetima vezanim uz veličinu i zadovoljstvo (žena). Među savjetima nalazi se i uklanjanje dlačica s intimnih dijelova kako bi penis djelovao veće. U nekim člancima razlikuje se veličina penisa u erekтивном i opuštenom stanju, te se savjetuje kako pravilno izmjeriti penis. Za razliku od članaka na ženskim portalima, ovdje je nešto više pažnje posvećeno zdravstvenim problemima i deformacijama penisa. Kao jedna od čestih pojava, navedena je Pejronijeva bolest, odnosno zakrivljenost penisa, govori se o učestalosti, uzrocima i liječenju te bolesti. Spominju se i drugi mogući zdravstveni problemi kao što je rak testisa, krv u mokraći i slično.

¹¹³ <http://www.menshealth.rs/sex/2388/poze-za-muskarce-sa-malim-penisom> (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹¹⁴ <http://www.menshealth.rs/sex/839/6-cinjenica-o-penisu-koje-niste-znali> (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹¹⁵ <http://www.menshealth.rs/sex/663/kako-da-vam-penis-bude-veci> (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹¹⁶ <http://www.menshealth.rs/sex/2685/da-li-je-vas-penis-premali> (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹¹⁷ <http://www.menshealth.rs/sex/483/istina-o-velicini-penisa> (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹¹⁸ <http://www.menshealth.rs/zdravlje/2300/da-li-je-sa-vasim-penisom-sve-u-redu> (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹¹⁹ <http://www.menshealth.rs/zdravlje/1872/sacuvajte-ponos> (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹²⁰ <http://www.menshealth.rs/zdravlje/2077/evolucija-velicine-penisa> (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹²¹ <http://www.menshealth.rs/zdravlje/2116/7-cinjenica-o-penisu-koje-niste-znali> (zadnji pristup 29.02.2016.)

Osobne priče i iskustva ovdje nisu predstavljeni, prenose se rezultati raznih istraživanja, i prema njima generaliziraju stajališta muškaraca i žena.

„Ako ste jedan od nekoliko miliona muškarca koji su malo uskraćeni za ovu statistiku, možda ste zabrinuti za odnos veličine i seksualnih performansa. Ne uzrujavajte se: veličina može da ima svoje prednosti, ali dužina nije toliko važna kao širina.... Zato i nije tako strašno ako ste malo ispod proseka....Iako društvo nameće veličinu kao važnu, istina je da penis bilo koje veličine može da dovede ženu do orgazma.“¹²²

„Hajde nešto da razjasnimo. Veličina penisa je *vaš* problem – 99% žena je zadovoljno onim što imate da im ponudite. Ukoliko je vaš penis manji od prosečnog, koristite pomoć – prste, jezik ili šta god drugo poželite, samo se postaraјte da vaša partnerka doživi orgazam.“¹²³

„Kada je reč o penisu, veličina je važna bar nekim pripadnicama nežnijeg pola. Žene koje češće doživljavaju vaginalni orgazam, kažu da je ovaj orgazam lakše doživeti sa muškarcem koji ima veći penis, navodi se u studiji iz 2102., objavljenoj u magazinu Sexual Medicine.“¹²⁴

„Postoji teorija da devojke jednostavno vole momke sa većim penisima. Australijsko istraživanje iz 2013. godine rađeno je na ženama kojima su kompjuterski predstavljene slike sa različitim tipovima tela i različitom dužinom penisa. Kako se ispostavilo, dame su uglavnom ocenile da bolje izgledaju obdareni muškarci.“¹²⁵

Iz navedenih isječaka vidljivo je da iznose različite, čak i kontradiktorne stavove o veličini i kome je ona važna, muškarcima ili ženama.

¹²² <http://www.menshealth.rs/sex/2388/poze-za-muskarce-sa-malim-penisom> (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹²³ <http://www.menshealth.rs/sex/663/kako-da-vam-penis-bude-veci> (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹²⁴ <http://www.menshealth.rs/sex/839/6-cinjenica-o-penisu-koje-niste-znali> (zadnji pristup 29.02.2016.)

¹²⁵ <http://www.menshealth.rs/zdravlje/2077/evolucija-velicina-penisa> (zadnji pristup 29.02.2016.)

Slika 2: Šta se sve promenilo? Foto: Shutterstock

(Preuzeto sa: <http://www.menshealth.rs/sex/839/6-cinjenica-o-penisu-koje-niste-znali>)

Od svih članaka dobivenih pretraživanjem, na ovom portalu vizualni prikaz penisa prisutan je samo uz 2 teksta, i to kao dio skulpture Michelangelova Davida (opaska autora). Na fotografiji nije prikazan cijeli kip, već je u prvom planu središnji dio tijela a vidljivi su penis, testisi i stidne dlake. Na ostalim fotografijama prikazani su muškarac i žena kao par, ili samo muškarac, odnosno žena. Na dvije fotografije prikazana je banana kao i na portalu *Cosmopolitan.hr*.

4. Analiza rezultata

Iako postoje neke razlike između navedenih portala, vezano uz publiku i opseg sadržaja, način pisanja o penisu vrlo je sličan, jasno je vidljivo da su neke teme, kao i načini prikaza penisa, prisutni na svim navedenim portalima. Ono po čemu se portali dnevnih novina razlikuju je veći broj sadržaja i širi raspon tema vezanih uz penis, za razliku od ženskih i muških portala, donose puno više tekstova koji prenose osobna iskustva i priče, te izvještavaju o bizarnim događajima vezanim uz penis. Ono što se ističe, kao zajedničko svim portalima, je učestalo spominjanje veličine penisa, čime se ona nameće kao najistaknutija karakteristika penisa, a time *i muškosti*.

Izrazi koji se koriste za penis brojni su, a neki od najčešćih koji se javljaju gotovo na svim portalima su *ponos* i *muškost*. Iz značenja tih izraza vrlo jasno možemo vidjeti na koji način se konstruira simbolički značaj penisa (kao nešto puno više od muškog spolnog organa). Objektifikacija penisa vidljiva je u načinu na koji se u nekim tekstovima piše o penisu kao predmetu koji se pokušava svrstati u određene kategorije, i kao *alatu*, *alatki* za postizanje seksualnog zadovoljstva, a iz primjera navedenih u radu vidimo da na taj način o penisu govore i žene i muškarci. S druge strane prisutna je personifikacija penisa kroz direktno obraćanje penisu i uporabu izraza kao što su *njegovo veličanstvo, naš si najbolji prijatelj*.

Povećanje penisa također je tema koja se spominje, a najčešće se radi o savjetima vezanim uz seksualne poze, zatim se spominju i razne tehnike povećanja penisa, a kao jedan od savjeta navedena je i depilacija intimnog područja kako bi penis djelovao veće. Od tekstova navedenih u radu, operacija povećanja penisa spominje se u jednom članku na portalu *Zadovoljna.hr*. O slučaju muškarca, koji si je u želji za većim penisom ubrizgao injekcijom vazelin, govori članak na portalu *24sata.hr*. Navedeni primjeri nisu jedini koji govore o eksploraciji i komercijalizaciji ovog dijela tijela. Unatoč tome što se radi o osobnom izboru, radi se o transformaciji tijela koja može uključivati invazivne procese kojima se tijelo *pretvara u predmet medicinske kolonizacije* (usp. Sharp 2000:293). Na taj način upisuje se „društvena vrijednost tijela kao fragmentiranog, podložnog i snažno idealiziranog primjera ljudskog tijela“ (Sharp 2000:293, prema Basalmo 1992, Morgan 1991, Turner 1987: 88), odnosno u ovom slučaju primjera *željenog idealnog penisa*.

Neke od karakteristika web portala su hipertekstualnost i multimedijalnost. Gotovo svi tekstovi na spomenutim portalima popraćeni su nekom ilustracijom, a negdje i video sadržajem. Iako su svi portali povezani s društvenim mrežama, opcije komentiranja tekstova i podjele ili „lajkanja“ sadržaja putem *Facebooka*, nisu dostupne na svim portalima. Kod onih portala gdje je moguće komentiranje članaka, te gdje je vidljiv broj pregleda pojedinog teksta i „lajkova“ na *Facebooku*, pokazatelji su da ovi tekstovi imaju publiku i da su u određenoj mjeri čitani. Tema za neko drugo, opsežnije istraživanje bilo bi istražiti tko su čitatelji i u kojoj mjeri ti članci utječu na njih i njihovu percepciju i očekivanja (vlastitog i tuđeg tijela).

Dnevni portali imaju znatno veći broj čitatelja jer nisu tematski određeni i ne ciljaju na određenu skupinu čitatelja kao što to rade ženski i muški portali, tako da je razumljivo da tekstovi na dnevnim portalima imaju veću praćenost u obliku većeg broja sviđanja, prikaza tekstova i komentara čitatelja. Detaljna kvantitativna usporedba portala u tom smislu je nemoguća. Osim toga, rezultati pretraživanja u tražilicama portala, međusobno se znatno razlikuju, što ovisi o tome od kada portali postoje, zatim o opsegu sadržaja pojedinog portala kao i dostupnosti arhiviranih tekstova. Ono što je jasno uočljivo je sličan broj rezultata na ženskim i muškim portalima, nekoliko desetaka članka, te po nekoliko stotina članka na dnevnim portalima.

Kao što je već spomenuto, na svim portalima tekstovi su popraćeni ilustracijama. Najčešće se radi o fotografijama, a treba istaknuti da fotografija penisa gotovo da i nema osim kada se radi o abnormalnim penisima (fotografija difalusa i penisa u obliku ragbi lopte).

Crteži, ilustracije i spomenute fotografije prisutne su na portalima dnevnih novina za razliku od ženskih portala gdje je samo u jednom tekstu kao vizualni prilog stavljen crtež penisa. Na muškim portalima situacija je slična kao i na ženskim portalima, vizualnih prikaza penisa nema ni u obliku ilustracija ili crteža. Penis je prikazan samo u jednom članku na portalu *eMuškarac.com*, a radi se anatomskom crtežu. Na portalu *menshealth.com* penis je vidljiv kao dio statue muškarca. Iako se o penisu i tome kakav bi on trebao biti, puno raspravlja u spomenutim medijima, on nigdje nije vizualno predstavljen. Ako to usporedimo s filmskim medijem, situacija je slična, prikazi golog penisa vrlo su rijetki. Vizualni prikazi penisa u javnosti i medijima, očito (zasada) nisu još društveno prihvatljivi, već ostaju u sferi intime i pornografije, tekstualnim prikazima i opisima.

Na tjelesne standarde, koji su unaprijed biološki određeni, moguće je utjecati društvenim, ali i *tehničkim intervencijama* (usp. Maskalan 2012:82, prema Lončarek 2007). Ti standardi promjenjivi su i „ovisni o povijesnom trenutku i kulturi, društveno su proklamirani i proskribirani te one koji ih ne mogu ostvariti čine izrazito nezadovoljnima“ (Maskalan 2012:82). Pa tako brojni dijelovi tijela, kao što su izgled i oblik nosa, ušiju, struka, grudi, penisa itd., za pojedinca mogu biti izvor „frustracija i osjećaja zabrinutosti za vlastiti društveni život“ (Maskalan 2012:85). To potvrđuju primjeri navedeni u radu, a u očekivane standarde, osim sveukupnog izgleda, veličine i oblika penisa, podrazumijeva se i njegova *spolna sposobnost*.

Ono što je također karakteristično za sve portale je predstavljanje *idealnog, savršenog* penisa, te pokušavanje definiranja *prosječnog, normalnog* penisa odnosno njegove veličine. Iz brojnih tekstova na portalima koji raspravljaju o tome je li veličina važna ili ne, i kome (muškarcima ili ženama) sama činjenica da se o tome raspravlja, pokazatelj je značaja veličine, ne toliko za seksualni život, već na simboličkoj razini (usp. Bordo 2002:31).

U nekoliko navrata, pitanje veličine spominje se kao *vječno pitanje, dilema*, nešto što istovremeno muči i zanima brojne muškarce, i žene. U velikom broju tekstova, na taj način konstruira se *problem veličine*, koji se istovremeno rješava raznim savjetima, ili iznošenjem rezultata istraživanja o prosječnim duljinama penisa i (ne)važnosti duljine penisa za žene. U svim primjerima penis je prikazan kao središte heteroseksualnog odnosa. Pretraživanjem svih navedenih portala nije pronađen niti jedan tekst koji bi se na slične načine bavio stavovima o penisu, i značenju njegovih karakteristika kod homoseksualnih osoba. Ono što nije obuhvaćeno ovim radom, je pitanje na koji način homoseksualni muškarci povezuju svoj identitet i seksualnost s penisom, koliko su fizičke karakteristike, poput oblika, veličine, važne njima i njihovim partnerima. Osim toga, trebalo bi istražiti značenje penisa kod transsesualnih i transrodnih osoba, i provjeriti u kojoj mjeri su takve teme zastupljene u znanstvenom, a koliko u javnom, medijskom diskursu.

5. Zaključak

Analizom i pregledom sadržaja tekstova na navedenim portalima vidljivo je da penis kao tema podjednako interesira žene i muškarce. Najčešće se spominje u kontekstu ljubavnih i seksualnih odnosa, a u manjoj mjeri spominju se i zdravstveni problemi vezani uz penis. U spomenutim primjerima penis se isključivo spominje u heteronormativnom kontekstu, a najviše se raspravlja o fizičkim karakteristikama penisa i njihovom značaju za seksualno zadovoljstvo (kod žena), ali i njegovom značaju za muškarce i njihovo samopouzdanje. Izrazi koji se koriste kao sinonimi za penis, raznoliki su i brojni kao i raspon značenja koja nude.

Reprezentacija penisa u medijima, u ovom slučaju na web portalima, proizlazi iz kombinacije osobnih iskustava i mišljenja pojedinca, te znanstvenih istraživanja koja ih potvrđuju ili opovrgavaju. Iz primjera navedenih u radu uočljivi su osobni stavovi muškaraca i žena, ali i šira biodruštvena značenja penisa. Iz navedenih primjera, uočljivo je da se predstavljaju određene seksualne norme, a u velikom broju primjera u središte je stavljen *penetrativni seks* (usp. du Plessis 2015:3-5), navedeni su i neki biodruštveni stereotipi koji se međusobno isključuju i potvrđuju uz dominantne rodne i spolne uloge.

Iz kulturnoantropološke perspektive, penis je kompleksna i zanimljiva tema, kojoj bi se obzirom na njegovu društvenu ulogu i značenje, biološku funkciju, ali i interes javnosti i medija, a time i utjecaj koji može imati na pojedince, trebalo posvetiti više pažnje u znanstvenim radovima i istraživanjima. Očito je da je penis, odnosno *ideja penisa* povezana sa širim društvenim zbivanjima, gospodarskim i ekonomskim prilikama, trendovima u znanosti i kulturi. Sve navedeno može imati i (negativan) utjecaj na pojedinca, njegov identitet i razumijevanje bioloških činjenica, kao i društvene konstrukcije značenja prirodnog tijela, odnosno u ovom slučaju biodruštvenog penisa. Iz svega navedenog u ovom radu, možemo zaključiti da prikaz penisa u opuštenom ili erektivnom stanju, *netaknut ili amputiran*, neovisno o veličini i izgledu, *uvijek ima neko značenje* (Friedman 2005:153).

Kao dio zaključka ovog rada, za kraj stavljen je citat preuzet s web stranice hrvatske poliklinike koja se bavi estetskim operacijama, među kojima se nude i operacije *produženja i podebljanja penisa*.

„Dakle, veličina penisa nije presudna niti jedini čimbenik koji će zadovoljiti ženu. Međutim, nije samo uspoređivanje razlog podvrgavanju ovakvom estetskom kirurškom zahvatu. Bez obzira na socijalni i intelektualni razvoj, muškarac na pragu trećeg tisućljeća još uvijek je u krizi, nema dovoljno povjerenja u vlastite sposobnosti, ne nalazi dovoljno sigurnosti u svojoj kulturi i drugim vrijednostima, pa dodatnu sigurnost još uvijek traži u svojoj spolnosti odnosno u dimenzijama vlastita spolovila. Vjerojatno je to ono izvorno i reproduktivno, a sav razvoj društva, kulture, socijalni status i obrazovanje ne mogu uvijek i svakom muškarcu dati dovoljno pouzdanja. Što se tiče uspješnog spolnog života, partneri trebaju graditi svoje međusobno i osobno zadovoljstvo na ljubavi, te razvijajući obostrano prihvaćen stil i tehniku spolnih odnosa. No estetika i njeno poimanje svakog pojedinca ostaje ono najintimnije i osobno, to vrijedi i za spolovila.“¹²⁶

Ovaj citat, uvezši u obzir od kuda je preuzet, možda najbolje sažima ambivalentnost reprezentacije penisa u medijima, gdje se s jedne strane raspravlja o (ne)važnosti fizičkih, biološki određenih karakteristika penisa, te kako je to stvar individualnih preferencija, dok s druge strane iznošenjem stavova o nečem intimnom u javni prostor, konstruira njegovo šire društveno značenje. Istovremeno se raspravlja o *idealnom, prosječnom i normalnom* penisu, za koji se podrazumijeva da je *funkcionalan*, a uz razne *dobronamjerne* savjete spominju se i načini kako to postići, ako za to, osim želje postoje i (ekonomske) mogućnosti.

¹²⁶ http://www.poliklinika-maletic.hr/estetske-operacije-i-tretmani/rp-281-t181_produzenje-i-podebljanje-muskog-spolovila.aspx (zadnji pristup 27.03.2016.)

6. Popis literature

- Balabanić**, Ivan, Benković, Vanesa. 2010. "Analiza sadržaja najposjećenijih hrvatskih internetskih portala". *Medijska istraživanja* 16/2:43-56.
- Biti**, Ozren. 2012. „Nadzor nad tijelom fukoovski pristup sportu“. *Metodički ogledi* 19/1:37–58.
- Biti**, Ozren. 2011. „Rasprava. Kamo s tijelom?“. *Etnološka tribina* 41/34:7-41.
- Bordo**, Susan. 2002. „Does size matter?“. U *Revealing male bodies*, ur. Nancy Tuana et.al. Bloomington ; Indianapolis : Indiana University Press, 19-38.
- Du Plessis**, Rory. 2015. "A discourse analysis of male sexuality in the magazine *Intimacy*". *African Journal of Primary Health Care & Family Medicine* 7/1:1-7.
- Flowers**, Paul et.al. ur. 2013. „On the Biomedicalisation of the Penis: The Commodification of Function and Aesthetics“. *International Journal of Men's Health* 12/2:121-137.
- Friedman**, David M. 2005. *Glava za sebe : kulturna povijest penisa*. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk.
- Hacking**, Ian. 2006. "Genetics, biosocial groups & the future of identity". *Daedalus* 135/4:81-95.
- Lehman**, Peter. 2007. „You and Voyeurweb: Illustrating the Shifting Representation of the Penis on the Internet with User-Generated Content“. *Cinema Journal* 46/4:108-116.
- Maddison**, Stephen. 2009. „The Second Sexual Revolution": Big Pharma, Porn and the Biopolitical Penis“. *TOPIA* 22:35-53.
- Maskalan**, Ana. 2012. "Ljepota boli: moderne metode stvaranja lijepih besmrtnika". *Metodički ogledi* 19/1:77–94.
- Scheper-Hughes**, Nancy i Loic Wacquant, ur. 2002. *Commodifying bodies*. London [etc.]; Sage Publications.
- Sharp**, Lesley A. 2000. „The Commodification of the Body and Its Parts“. *Annual Review of Anthropology* 29:287-328.
- Shilling**, Chris. 2003. *The body and social theory*. London; Thousand Oaks; New Delhi: Sage Publications.
- Stephens**, Elizabeth. 2007. „The Spectacularized Penis Contemporary Representations of the Phallic Male Body“. *Men and Masculinities* 10/1:85-98.
- Zeman**, Zdenko, Geiger Zeman, Marija. 2012. „Brže bolje u formu-mitologija ljepote, komercijalizacija i discipliniranje tijela“. *Metodički ogledi* 19/1:59–75.

Web izvori

Adriamedia.hr/rs

<http://www.adriamedia.hr/izdanja/cosmopolitan/> (zadnji pristup 15.02.2016.)

<http://www.adriamedia.hr/izdanja/mens-health/> (zadnji pristup 29.02.2016.)

<http://www.adriamedia.hr/o-nama/> (zadnji pristup 15.02.2016.)

<http://www.adriamedia.rs/magazini/mens-health/impressum/> (zadnji pristup 29.02.2016.)

Center for Medical Humanities

<http://centreformedicalhumanities.org/beyond-biosocialities-in-medical-anthropology-cfp-symposium-> (27.03.2016.)

Cosmopolitan.hr

<http://www.cosmopolitan.hr/search?q=penis> (zadnji pristup 15.02.2016.)

<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/duzina-penisa-sto-zele-doista-zene-od-muskaraca> (zadnji pristup 15.02.2016.)

http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/recite-nam-kakav-ima-penis-a-mi-cemo-vama-koju-seks-pozu-trebate_prakticati (zadnji pristup 15.02.2016.)

<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/upoomoooc-slomljen-penis> (zadnji pristup 15.02.2016.)

<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/muska-posla/4-razloga-zasto-se-muskarci-bude-s-erekcijom> (zadnji pristup 15.02.2016.)

<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/muska-posla/a-sad-ozbiljno-koliko-muskarci-stvarno-masturbiraju> (zadnji pristup 15.02.2016.)

<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/ja-samo-bolja/zasto-sam-odlucio-bitи-skroz-gladak> (zadnji pristup 15.02.2016.)

<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/muska-posla/oko-cijih-se-penisa-dize-prasina> (zadnji pristup 15.02.2016.)

<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/gps-za-penis> (zadnji pristup 15.02.2016.)

<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/100-musko/sto-o-njegovom-penisu-mozete-saznati-iz-njegovog-kaziprsta> (zadnji pristup 15.02.2016.)

<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/muska-posla/sto-mozda-niste-znali-o-njegovoj-kozici> (zadnji pristup 15.02.2016.)

<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/sto-su-to-plavi-testisi> (zadnji pristup 15.02.2016.)
<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/100-musko/koliki-je-preveliki> (zadnji pristup 15.02.2016.)
<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/kakav-penis-vam-odgovara> (zadnji pristup 15.02.2016.)
<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/medu-nama/otkrijte-njegovu-penis-osobnost> (zadnji pristup 15.02.2016.)
<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/duzina-penisa-sto-zele-doista-zene-od-muskaraca> (zadnji pristup 15.02.2016.)
<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/sve-o-njegovoj-muskosti?exc=net.hr> (zadnji pristup 15.02.2016.)
<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/chill-out/zene-su-odlucile-ovako-izgleda-ideal-an-penis> (zadnji pristup 14.02.2016.)
<http://www.cosmopolitan.hr/clanci/seks/duzina-penisa-sto-zele-doista-zene-od-muskaraca> (zadnji pristup 14.02.2016.)

eMuškarac.com

<http://www.emuskarac.com/impressum> (zadnji pristup 25.02.2016.)
http://www.emuskarac.com/pretraga?cx=012610355216968173797%3Ac0fc1733t30&cof=FO RID%3A10&ie=UTF-8&as_q=penis (zadnji pristup 25.02.2016.)
<http://www.emuskarac.com/sexologija/masturbacija> (zadnji pristup 25.02.2016.)
http://www.emuskarac.com/sexologija/savjeti_za_bolji_sex (zadnji pristup 25.02.2016.)
http://www.emuskarac.com/sexologija/jaca_erekcija (zadnji pristup 25.02.2016.)
http://www.emuskarac.com/sexologija/kako_povecati_penis (zadnji pristup 25.02.2016.)
http://www.emuskarac.com/najmanji_penis (zadnji pristup 25.02.2016.)
http://www.emuskarac.com/sexologija/kako_sakriti_erekciju (zadnji pristup 25.02.2016.)
http://www.emuskarac.com/sexologija/prosjecna_duzina_penisa (zadnji pristup 25.02.2016.)
<http://www.emuskarac.com/sexologija/erektilna-disfunkcija-impotencija> (zadnji pristup 25.02.2016.)
<http://www.jutarnji.hr/vijesti/bizzar/vlasnici-malih-penisa--pozor--strucni-ziri-odlucit-ce-ciji-je-mikropenis-najljepsi--prijava-za-natjecanje-su-u-tijeku/1183119/> (zadnji pristup 12.02.2016.)
http://www.emuskarac.com/sexologija/sve_%C5%A1to_niste_znali_o_testisima (zadnji pristup 25.02.2016.)

Facebook

https://www.facebook.com/emuskarac/info/?tab=page_info (zadnji pristup 25.02.2016.)

Jutarnji.hr

http://www.jutarnji.hr/search.do;jsessionid=E775B4F49DB81AA9A6DF9E17D6BF82C2.2?searchString=penis&publicationId=1&sortString=by_date_desc (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://www.jutarnji.hr/osvetoljubiva-zena-dvaput-odrezala-suprugu-penis-kad-ga-je-ulovila-da-je-vara/1273341/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://www.jutarnji.hr/vece-nije-i-bolje-istrazivanje-potvrđilo-da-zenema-velicina-penisa-uglavnom-nije-vazna/1410747/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://www.jutarnji.hr/muskarci--prestanite-brinuti-otkrivena-prosjecna-velicina-penisa-iznatno-je-manja-nego-sto-biste-ocekivali/1504860/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://www.jutarnji.hr/velicina-i-opseg-nisu-bitni--znanstvenici-napokon-otkrili-sto-zapravocini-penis-ljepim-i-kakav-je-najprivlaceniji-zenama/1386785/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://www.jutarnji.hr/vijesti/bizzar/vlasnici-malih-penisa--pozor--strucni-ziri-odlucit-ce-ciji-je-mikropenis-najlepsi--prijave-za-natjecanje-su-u-tijeku/1183119/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://www.jutarnji.hr/pet-sramotnih-tajni-penisa-situacije-s-kojima-se-muskarci-svakodnevno-susrecu-i-nose-s-njima-kako-znaju-i-umiju/1467482/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://www.jutarnji.hr/sok-u-makedoniji-mladic--22--si-odrezao-penis-nakon-sto-mu-jedjevojka-rekla-da-je-los-u-krevetu/1230670/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://www.jutarnji.hr/radnici-ryanaira-nacrtali-penis-u-snijegu-tvrtka-se-nevjerojatno-elegantno-obranila-od-napada/1296140/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://doktor.jutarnji.hr/kirurzi-po-prvi-put-uspjesno-transplantirali-penis--iznenadeni-smo-ovako-brzim-oporavkom-/1313420/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://www.jutarnji.hr/mali-penis-viktora-janukovica-umjetnicko-sramocenje-svrgnutog-ukrajinskog-predsjednika/1177602/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://www.jutarnji.hr/pet-sramotnih-tajni-penisa-situacije-s-kojima-se-muskarci-svakodnevno-susrecu-i-nose-s-njima-kako-znaju-i-umiju/1467482/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://www.jutarnji.hr/drzavna-tajnica-u-skandalu-za-govornicom-u-parlamentu-sest-puta-spomenula-ku--c---moral-a-sam-zbog-oklade-/1244076/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://www.jutarnji.hr/latino-zavodnik-priznao--kad-se-napijem--zakaze-mi-moja-muskost-pa-se-ne-mogu-seksati-1174947/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

<http://www.jutarnji.hr/roden-s-dva-penisa-muskarac-objavio-fotografiju-na-internetu-pa-sest-sati-odgovarao-na-pitanja-znatizeljnika/1151680/> (zadnji pristup 12.02.2016.)

menshealth.rs

http://www.menshealth.hr/under_construction.html (zadnji pristup 29.02.2016.)

<http://www.menshealth.rs/search/lucene/?platform=lucene&sort=All> (zadnji pristup 29.02.2016.)

<http://www.menshealth.rs/sex/2388/poze-za-muskarce-sa-malim-penisom> (zadnji pristup 29.02.2016.)

<http://www.menshealth.rs/sex/839/6-cinjenica-o-penisu-koje-niste-znali> (zadnji pristup 29.02.2016.)

<http://www.menshealth.rs/sex/663/kako-da-vam-penis-bude-veci> (zadnji pristup 29.02.2016.)

<http://www.menshealth.rs/sex/2685/da-li-je-vas-penis-premali> (zadnji pristup 29.02.2016.)

<http://www.menshealth.rs/sex/483/istina-o-velicini-penisa> (zadnji pristup 29.02.2016.)

<http://www.menshealth.rs/zdravlje/2300/da-li-je-sa-vasim-penisom-sve-u-redu> (zadnji pristup 29.02.2016.)

<http://www.menshealth.rs/zdravlje/1872/sacuvajte-ponos> (zadnji pristup 29.02.2016.)

<http://www.menshealth.rs/zdravlje/2077/evolucija-velicine-penisa> (zadnji pristup 29.02.2016.)

<http://www.menshealth.rs/zdravlje/2116/7-cinjenica-o-penisu-koje-niste-znali> (zadnji pristup 29.02.2016.)

<http://www.menshealth.rs/sex/2388/poze-za-muskarce-sa-malim-penisom> (zadnji pristup 29.02.2016.)

Poliklinika Maletić

http://www.poliklinika-maletic.hr/estetske-operacije-i-tretmani/rp-281-t181_-produzenje-i-podebljanje-muskog-spolovila.aspx (zadnji pristup 27.03.2016.)

Radcliffe Institute. Lesly A. Sharp

<https://www.radcliffe.harvard.edu/people/lesley-a-sharp> (zadnji pristup 10.03.2016.)

Struna. Hrvatsko strukovno nazivlje

<http://struna.ihjj.hr/naziv/komodifikacija/25312/#naziv> (zadnji pristup 12.03.2016.)

zadovoljna.hr

http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/seks_i_veze/pogledajte-gdje-zive-najobdareniji-muskarci.html (zadnji pristup 10.02.2016.)

<http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/sto-je-to-normalna-duljina-muskog-ponosa---376405.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

<http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/ljubav-sex/4-nacina-kako-da-veseljko-vaseg-partnera-dobije-na-centimetrima---324655.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

<http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/zene-pokazale-kako-izgleda-muskost-savrsene-velicine---380853.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

<http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/nije-velicina-sto-je-zenama-zapravo-najvaznije-kod-muskog-ponosa---394265.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

<http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/mali-ali-pali-poze-u-seksu-za-Napoleone---358963.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

<http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/3-hit-poze-u-kojima-ce-se-svaki-veseljko-doimati-vecim---367899.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

<http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/1-sastojak-koji-garantira-savrsen-seks---390749.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

<http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/nije-velicina-sto-je-zenama-zapravo-najvaznije-kod-muskog-ponosa---394265.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/seks_i_veze/pogledajte-gdje-zive-najobdareniji-muskarci.html (zadnji pristup 10.02.2016.)

<http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/sto-je-to-normalna-duljina-muskog-ponosa---376405.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

<http://zadovoljna.dnevnik.hr/clanak/ljubav-sex/4-nacina-kako-da-veseljko-vaseg-partnera-dobije-na-centimetrima---324655.html> (zadnji pristup 10.02.2016.)

Wikipedia.org

https://en.wikipedia.org/wiki/Men's_Health (zadnji pristup 29.02.2016.)

https://hr.wikipedia.org/wiki/Europapress_Holding (zadnji pristup 12.02.2016.)

https://hr.wikipedia.org/wiki/24sata#News_portal (zadnji pristup 24.02.2016.)

24sata.hr

http://www.24sata.hr/trazi/?query=penis#top_pagination (zadnji pristup 24.02.2016.)

<http://www.24sata.hr/lifestyle/da-bi-bio-zdrav-izbjegavajte-10-navika-koje-smetaju-penisu-420996> (zadnji pristup 24.02.2016.)

<http://www.24sata.hr/lifestyle/od-manjih-do-vecih-i-debljih-najbolje-poze-za-svaki-penis-434089> (zadnji pristup 24.02.2016.)

<http://www.24sata.hr/lifestyle/mislio-sam-kako-sam-jedini-s-takvom-deformacijom-penisa-451089> (zadnji pristup 24.02.2016.)

<http://www.24sata.hr/lifestyle/decki-odahnite-prosjecna-je-velicina-penisa-132-centimetra-408512> (zadnji pristup 24.02.2016.)

<http://www.24sata.hr/lifestyle/slavni-velikani-s-malima-e-iglesias-jude-law-ashton-435411> (zadnji pristup 24.02.2016.)

<http://www.24sata.hr/lifestyle/meu-obdarenijima-smo-grudi-i-penisi-hrvata-meu-vecima-453385> (zadnji pristup 24.02.2016.)

<http://www.24sata.hr/lifestyle/ubrizgao-si-lijek-za-erekciju-i-penis-mu-gotovo-eksplodirao-434263> (zadnji pristup 24.02.2016.)

<http://www.24sata.hr/news/htio-je-veceg-ubrizgao-vazelin-u-penis-i-skoro-ga-unistio-415590> (zadnji pristup 24.02.2016.)

<http://www.24sata.hr/lifestyle/iskustva-muskaraca-ciji-su-penisi-veci-od-20-centimetra-447442> (zadnji pristup 24.02.2016.)

<http://www.24sata.hr/news/savrse-na-velicina-penisa-ovisi-o-tome-za-sto-ga-koristite-436332> (zadnji pristup 24.02.2016.)

<http://www.24sata.hr/lifestyle/da-bi-bio-zdrav-izbjegavajte-10-navika-koje-smetaju-penisu-420996> (zadnji pristup 24.02.2016.)

<http://www.24sata.hr/lifestyle/decki-odahnite-prosjecna-je-velicina-penisa-132-centimetra-408512> (zadnji pristup 24.02.2016.)

<http://www.24sata.hr/news/prvi-kojem-su-smanjili-penis-imao-je-oblik-kao-ragbi-lopta-405946> (zadnji pristup 24.02.2016.)